

تورقوزآباد انبار صنعتی است
پاسخ ایران به آژانس بین‌المللی انرژی اتمی

ماه رشد و اجابت
درباره روز دوم رمضان

تصویر تکامل انسان
درباره فیلم بیچارگان

باتلاق سرخ
درباره واگذاری اشتباه پرسپولیس

تحریم، قهر، بازگشت، اخراج

درباره مدیرعامل متروی تهران
که به خاطر حجاب بان‌ها تحریم شد
و از سمت خود استعفا داد

یادداشت روز

ماجرای آرای باطله

تبارشناسی آرای اعتراضی و باطله مردم
در چندین انتخابات

علی باقری
فعال سیاسی

آرای باطله، ماجرای پرفرازونشیب به قدمت برگزاری انتخابات در جمهوری اسلامی ایران یا حتی شاید پیش‌تر از آن، دهه آخر رژیم گذشته داشته باشد. به وجود آورنده این پدیده انتخاباتی، کسانی بودند که یا به هر دلیلی تمایلی به شرکت در انتخابات نداشتند اما به دلیل وجود احساس واقعی یا بلاوجه از تهدید به اجبار برای شرکت در انتخابات و جهت پرهیز از عواقب سوء عدم شرکت و مهور نشدن شناسنامه یا به منظور نشان دادن اعتراض خود یا اساساً از سر هجو انتخابات در آن شرکت می‌کردند.

آرای باطله در انتخابات دوونیم دهه ابتدای جمهوری اسلامی، بدان سبب که درصد قابل توجهی از مجموع آراء را به خود اختصاص نمی‌داد و نمایندگی از جانب قشر، گروه یا جمعیت مشخصی نمی‌کرد، چندان توجه و تحلیل خاصی را نیز موجب نمی‌شد و برنمی‌انگیخت.

شاید نخستین مرتبه در انتخابات مجلس هفتم در سال ۱۳۸۲ بود که آرای باطله و اهمیت و کارکرد آن از جمله در ابراز توأمان تقویت اساس و پایه قدرت و امنیت ملی همچنین اعتراض نسبت به شرایط برگزاری انتخابات و وضعیت اداره کشور مورد توجه قرار گرفت. انتخاباتی که در آن، ردصلاحیت‌های گسترده و تا آن زمان بی‌سابقه موجب شد تا جمعیت قابل توجهی از رای‌دهندگان همیشگی ادوار مختلف انتخابات، گزینه‌های اصلی مورد علاقه خود را در بین نامزدهای تایید صلاحیت شده، نیابند. در آن انتخابات در حوزه انتخابیه تهران به گواه اعلام رسمی سخنگوی هیات اجرایی وقت، قریب به ۱۹۰ هزار رای باطله به صندوق‌ها ریخته شد که معادل ۹/۵ درصد از آرای مأخوذه بود. این آرا نسبتاً پرتعداد در ضمن القای رویکردی اعتراضی موجب شد که در آن انتخابات فاقد رقابت جدی، چند کرسی از تهران به دلیل عدم تأمین نصاب رای لازم در مرحله اول بر نشوند و حتی با شمارش مجدد آراء برای برطرف شدن کسری رای غیرمنتخبان، نهایتاً سرنوشت کرسی آخر تهران در مجلس به مرحله دوم کشیده شود. این تجربه موجب شد که مجلس هفتم، در آستانه برگزاری انتخابات مجلس هشتم با تغییر قانون انتخابات، آرای مأخوذه باطله را یعنی آرای سفید، ناخوانا و به نام اشخاصی غیر از نامزدهای تایید صلاحیت شده از مبنای محاسبه نصاب مورد نیاز برای برگزیده شدن در مرحله اول انتخابات مجلس خارج کند و بدین ترتیب از انتخابات مجلس هشتم مبنای انتخاب در مرحله اول به جای آرای مأخوذه، آرای صحیح مأخوذه قرار گرفت و قانوناً از قدرت و تاثیر آرای باطله کاسته شد.

با این وجود در انتخابات مجلس هشتم در حوزه انتخابیه تهران که به نظر می‌رسید رقابت، جدی‌تر از دوره هفتم است، میزان آرای باطله حدود ۱۷۰ هزار معادل نزدیک به ۹ درصد آرای مأخوذه شد. همچنین در انتخابات مجلس نهم تهران که انتخاباتی تقریباً بدون رقابت بود بر مبنای نتایج رسمی آراء که صحت فراوانی آن محل تردید است، اعلام شد که حدود ۲۱۵ هزار رای باطله، معادل بیش از ۹ درصد آرای مأخوذه ثبت شده است. در انتخابات مجلس دهم که رقابتی‌ترین انتخابات مجلس در دو دهه اخیر است، تعداد آرای باطله در حوزه انتخابیه تهران حدود ۱۹۴ هزار بود که معادل ۵/۵ درصد آرای مأخوذه آن انتخابات است.

ادامه در صفحه ۲

گرانی سفرهی افطار

ناکامی دولت در مهار گرانی‌ها در آغاز ماه رمضان و شب عید نیز تداوم یافت و ایرانیان روزه‌دار در حالی به پیشواز رمضان رفتند که قیمت‌ها به شدت افزایش یافته است

هزار تومان تعیین شد. همچنین قیمت هر پرس حلیم بدون مخلفات ۷۵ هزار تومان و با مخلفات ۸۵ هزار تومان خواهد بود. هر پرس آش شله‌قلم‌کار ۷۵ الی ۱۰۰ هزار تومان و قیمت آش رشته ۵۵ الی ۶۵ هزار تومان خواهد بود.

قیمت نان

نان نسبت به سال قبل افزایش قیمت زیادی نداشته است. هر عدد نان بربری ساده ۳ هزار تومان و نان بربری کنجدی ۵ هزار تومان خواهد بود. قیمت ۱ عدد نان سنگک ساده ۵ هزار تومان و قیمت ۱ عدد نان سنگک مخصوص (بزرگ و کنجدی) ۱۵ هزار تومان است. ۱ عدد نان تافتون ۶۰۰ الی ۱۰۰۰ تومان است و نان لواش نیز ۲۰۰ تومان است.

قیمت اقلام مورد نیاز سحری

قیمت ۱ کیلو برنج ایرانی بین ۹۰ الی ۱۶۰ هزار تومان است. قیمت برنج خارجی پایین‌تر است. قیمت یک کیسه ۱۰ کیلویی برنج باسماتی هندی ۳۳۵ هزار تومان است. قیمت برنج هندی ۱۰ کیلویی حدود ۵۰۰ هزار تومان است. قیمت هر کیلو مرغ کشتار روز بین ۷۶ الی ۸۰ هزار تومان است. قیمت دام زنده کیلویی ۲۶۰ هزار تومان است؛ همچنین قیمت هر کیلو دام در کشتارگاه هم ۵۰۰ هزار تومان است. البته قیمت‌های فوق‌الذکر حدودی هستند و براساس میانگین نرخ‌های اعلام شده طی روزهای اخیر است.

هزینه سفره افطار و سحر

پهن کردن یک وعده سفره افطاری برای یک

خانواده پنج نفره شامل ۳۰۰ گرم خرما، ۳۰۰ گرم زولبیا و بامیه، نیم کیلو آش، ۳۰۰ گرم پنیر، نیم کیلو سبزی خوردن، چهار عدد نان است. در سال ۱۴۰۱ تهیه این سفره در حداقلی‌ترین حالت ممکن حدود ۱۵۰ هزار تومان آب می‌خورد. این درحالی است که این مبلغ در سال ۱۴۰۲-۱۴۰۳ بسیار بیشتر شده و در کنار هزینه چای، شکر، قند و... ممکن است حدود چند صد هزار تومان هزینه روی دست خانواده‌ها بگذارد. در واقع سرپرست خانوار برای تهیه افطار و سحر کل ماه رمضان باید حدود ۵ الی ۹ میلیون تومان هزینه کند. البته اگر بخواهیم به سفره افطار خود یک وعده غذای گرم مانند زرشک پلو یا کباب را اضافه کنیم، هزینه سفره افطار به مراتب بالاتر هم خواهد رفت.

ادامه در صفحه ۷

فائزه مومنی

گروه اجتماعی

ماه رمضان درحالی آغاز شده که قیمت اقلام و کالاهای مصرفی در وعده افطار و سحر در ماه رمضان سال ۱۴۰۲-۱۴۰۳ بالاتر از قیمت‌ها در سال ۱۴۰۱-۱۴۰۲ است. برخی کالاها و اقلام خوراکی بیش از هر زمان دیگری در ماه رمضان مصرف می‌شوند. زولبیا و بامیه و حلیم و آش از جمله مهم‌ترین این کالاها هستند. طبق اعلام رئیس اتحادیه صنف دارندگان قنادی، شیرینی و کافه قنادی تهران، قیمت هر کیلوگرم زولبیا و بامیه برای فروش در تهران برای واحدهای درجه یک ۱۷۰ هزار تومان و واحدهای درجه دو ۱۴۰

ادامه یادداشت روز

ماجرای «آرای باطله»

در انتخابات دو دوره اخیر مجلس که از جمله کم‌رقابتی‌ترین و به‌تصریح آمار رسمی، کم‌مشارکت‌ترین انتخابات ادوار مجلس بوده است، متأسفانه هیچ‌گونه آمار رسمی از تعداد آرای باطله در حوزه انتخابیه تهران منتشر نشده است. اما براساس برخی اخبار غیررسمی و بر پایه مقایسه آمار رسمی منتشر شده از این دو انتخابات، که شیوه محاسبه و استدلال آن از حوصله این نوشته خارج است، به احتمال قوی می‌توان ادعا کرد در انتخابات ادوار یازدهم و دوازدهم مجلس در حوزه انتخابیه تهران، فراوانی آرای باطله، قریب ۳۰۰ هزار و نسبت آن به آرای مأخوذه حداقل ۱۵ درصد است. بر مبنای آنچه آمد، نکات زیر قابل توجه است:

در انتخابات ادوار هفتم تا دهم مجلس در حوزه انتخابیه تهران، فراوانی آرای باطله (با فرض صحت فراوانی آمار رسمی مربوط به مجلس نهم) بین ۱۷۰ تا ۲۱۵ هزار، با میانگین حدود ۱۹۲ هزار بوده و افزایش چشمگیر رقابت توأم با مشارکت در انتخابات مجلس دهم نیز تفاوت معنی‌داری در فراوانی آن ایجاد نکرده است. لذا می‌توان نتیجه گرفت که طی این دوره ۱۲ ساله، صرف‌نظر از میزان رقابتی و مشارکتی بودن انتخابات تقریباً تعداد ثابتی در تهران، رای باطله داده‌اند. این گروه قاعده‌تأ افرادی هستند که از طرفی نسبت به شرایط جامعه معترض‌اند و در عین حال یا به سبب احساس وجود اجبار به شرکت در انتخابات یا با انگیزه دادن رای اعتراضی در انتخابات شرکت کرده‌اند.

در انتخابات سه دوره هفتم تا نهم مجلس در تهران (دهه ۸۰)، که مشارکت و رقابت در سطح بالایی وجود نداشته است، به طور ثابت حدود ۹ درصد رای باطله داده شده است، حال آنکه در انتخابات مجلس دهم که رقابت و مشارکت در آن توأم اوج گرفته است به‌رغم عدم تغییری معنادار در فراوانی آرای باطله به نسبت انتخابات سه دوره قبل، درصد آرای باطله نسبت به آرای مأخوذه به عدد ۵/۵ درصد کاهش یافته است. یعنی افرادی که در انتخابات رقابتی مجلس دهم، میل به مشارکت پیدا کرده و به تعداد رای‌دهندگان افزوده شده‌اند نوعاً کسانی بودند که آرای صحیح به صندوق ریخته‌اند.

در انتخابات دو دوره اخیر مجلس در تهران که شاهد کاهش چشمگیر رقابت و افت مشارکت تا حدود ۴۰ درصد بوده‌ایم، رفتار آرای باطله به کلی تغییر کرده است. بدین ترتیب که هم فراوانی آرای باطله نسبت به متوسط فراوانی آرای باطله در چهار دوره انتخابات ماقبل از آن تقریباً حدود ۱۰۰ هزار افزایش داشته و هم درصد این آرای نسبت به آرای مأخوذه نسبت به متوسط چهار دوره قبل از آن حدود دو برابر شده و به بالای ۱۵ درصد رسیده است.

توجه دقیق و جدی به پیام واقعی آرای باطله و پرهیز از مصادره به مطلوب آن، صحیح‌ترین مواجهه‌ای است که می‌توان در قبال این پدیده انتخاباتی داشت. باید توجه داشت که آرای باطله، نماینده اشخاصی است که در هر حال، مشارکت در انتخابات را برگزیده‌اند لذا صاحبان آن را از تحریم کنندگان انتخابات جدا می‌کند. همچنان که آرای باطله به روشنی حامل اعتراض نسبت به وضعیت موجود است بنابراین صاحبان آن به بخشی از رای‌دهندگان که برای تأیید مناسبات حاکم بر کشور در انتخابات شرکت کرده‌اند، تعلق ندارند. فرآیند تبدیل آرای باطله به آرای صحیح و اجتناب از تبدیل آن و آرای اعتراضی مثبت به آرای غایب در انتخابات، مستلزم ایجاد رقابت واقعی در انتخابات و بازگشت مجلس به جایگاه رفیع و کارآمد خود است.

عفو نوروز

مسعود ستایشی، سخنگوی قوه قضائیه: امسال تقارن سال نو را با ایام ماه مبارک رمضان و عید سعید فطر داریم. به صورت تجمعی عفو پیش‌بینی شده است و در ایام پیش‌رو ابعاد و چگونگی آن اعلام می‌شود. رئیس قوه قضائیه هم تأکید کردند که معاونت قضایی درحالی‌نهایی کردن فهرست عفو و بخشودگی و کاهش مجازات است و انشاءالله این فهرست به محضر مقام معظم رهبری تقدیم خواهد شد.

شهروندان بیکار

علی آقامحمدی، رئیس گروه اقتصادی دفتر رهبری: درحال حاضر یک میلیون و ۸۰۰ هزار نفر در ۲۰۲۰ محله زندگی می‌کنند که برای کسب درآمد هیچ راه‌حلی ندارند و حتماً باید مورد حمایت قرار بگیرند چراکه به دلایلی از جمله معلولیت امکان اینکه درآمد مستقل را داشته باشند، ندارند. علاوه بر این جمعیت ۱/۸ میلیون نفر را داشته باشند، نداشتن ۵ میلیون نفر در این محلات سکونت دارند که برای کسب درآمد باید توانمند شوند.

منع از اقتصاد و سیاست

سردار زهرای، رئیس بسیج سازندگی: در مقابل گروه‌های جهادی بعضی از نسل‌های فکری هستند که می‌خواهند گروه‌های جهادی را به گروه‌های سیاسی و اندیشه‌های خودشان وارد کنند اما این جریان ولایی هست و باید بماند اگر خدای ناکرده وارد جریان اقتصادی و سیاسی شدند و مورد طمع قرار گرفتند موضوع پولشویی هم در ادامه قرار خواهد گرفت. اگر گروه جهادی سیاسی باشد، این کار ضربه به گروه‌های جهادی است.

نتیجه‌ی معکوس امر به معروف

بازتاب و ادعاهای متفاوت از درگیری مادر قمی و یک روحانی

فیلم منتشر شده از یک روحانی جوان در درمانگاهی قم که ظاهراً مشغول فیلمبرداری از یک زن است، بازتاب گسترده بین سیاسیون و نمایندگان مجلس و روحانیون سیاستمدار داشت. روز گذشته نیز دادستان قم خبر داد ۴ نفر که در انتشار این فیلم نقش داشتند بازداشت کرده‌اند. ماجرا از آنجا شروع شد که زنی به همراه نوزاد بیمارش در گوشه‌ای از درمانگاه روی زمین نشسته با روحانی‌ای مواجه می‌شود که درحال فیلمبرداری از او است. همین موضوع سبب درگیری میان مادر جوان و روحانی‌ای که درحال فیلم گرفتن بود، می‌شود.

برخی ادعا کرده‌اند که روحانی مورد نظر به خاطر آنکه لحظاتی شال آن خانم از سرش می‌افتد از او فیلم می‌گیرد و همین سبب‌سازي بحث میان این دو نفر و مداخله دیگران می‌شود. پس از انتشار این ویدئو ادعاهای زیادی مطرح شد که البته هیچ کدام قابل تأیید نیست.

واکنش اصولگرایان

این ماجرا واکنش‌های بسیاری را به دنبال داشت و البته هر کسی از ظن خویش یار این اتفاق شد. اما به نظر می‌رسد پس از سکوت نسبی اصولگرایان و چهره‌های سیاسی منسوب به دولت حال آرام‌آرام نسبت به اقدام طلبه قمی واکنش نشان داده و از اقدام او دفاع کردند. میثم نبیلی، برادر داماد سیدابراهیم رئیسی و مشاور وزیر ارشاد در این باره نوشت: اگر آن طلبه صورت از وضع آن فرد متوهم و هتاک عکس هم گرفته بود، خطا نکرده بود. مشاور وزیر ارشاد نیز در توییتهای اشاره به ماجرای درگیری یک طلبه با یک خانم در قم نوشت: بخشی از برخورد قضایی با جرائم عمومی مبتنی بر تشخیص تصویر مجرمان است. عکس گرفتن از کسی که در ملاءعام کاری خلاف شرع و قانون و عرف انجام می‌دهد، خودش عرف روزگار رسانه است. اگر آن طلبه صورت از وضع آن فرد متوهم و هتاک عکس هم گرفته بود، خطا نکرده بود. محیط جامعه فضای خصوصی کسی نیست.

نماینده فرسندگان و عضو کمیسیون فرهنگی مجلس ازجمله افرادی است که جریان را به لایحه حجاب و عفاف ربط داد و از اینکه در قانونی کردن این لایحه تعجیل نمی‌شود گله کرد. حسین جلالی گفت: «ما نمی‌توانیم مصالح کشور را فدای دو قطبی کنیم! حال قانون تعیین می‌کند که دو قطبی به یک قطبی تبدیل شود و باید از آن تمکین کرد».

مهدی باقری از نمایندگان حزب پایداری نیز خدا را بابت به نتیجه رسیدن لایحه‌ای به نام حجاب و عفاف برای نیفتادن چنین اتفاقاتی در آینده شکر کرد و افزود: «اگر احراز شود که آن شخص روحانی، فیلم یا عکسی گرفته سپس مشخص شود که وی ضابط بوده و مجوز قانونی داشته، کارش هیچ اشکالی ندارد». این عضو کمیسیون قضایی و حقوقی مجلس یازدهم حادثه درمانگاه قم را نتیجه شیطنت کردن عده‌ای دانست که می‌خواهند جلوه بدی از لایحه عفاف و حجاب، که در آستانه قانون شدن است، ارائه بدهند.

روزنامه کیهان نیز روایت متفاوتی از ماجرای درمانگاه قم داشت. این روزنامه نوشت: واقعه در یک درمانگاه رخ می‌دهد، تاریخ اتفاق، ظاهراً چهارشنبه ۱۶ اسفند است. زنی که حجاب ندارد با تصور فیلم یا عکس گرفتن یک روحانی

از وی راهش را می‌بندد. با تندی، پرخاش و بی‌دری به آن روحانی می‌گوید: «بینم گوشیتو!»! این زن کار را به جنگ و جدال با روحانی می‌رساند. الفاظ رکبک بر زبان می‌راند و ضربه‌ای به صورت او وارد می‌کند. وقتی روحانی گوشه‌ای خود را بیرون می‌آورد، زن دیگری گوشه‌ای را می‌پایند. روحانی که برای پس گرفتن گوشه‌ای خود اقدام می‌کند، زن عبای او را می‌کشند. هنگامی که روحانی برای گرفتن گوشه‌ای خود به جلوی درب درمانگاه می‌رسد، آن زن ضربه دیگری به صورت روحانی می‌زند و عمامه روحانی بر زمین انداخته می‌شود.

کیهان همچنین مدعی شد که برخلاف ادعای رسانه‌های معارض، زن هتاک، مادر کودک حاضر در فیلم نبوده و خاله

اوست و تاکنون دستگیر نشده است. به احتمال قریب به یقین، این پروژه که همزمان با ایام موسوم به روز جهانی زن (۸ مارس) و از طریق شبکه رسانه‌ای صهیونیست‌ها اجرایی شده اولاً با هدف هزینه‌سازی برای پیگیری‌های قانونی اخیر در موضوع عفاف و حجاب طراحی شده ثانیاً با هدف زمینه‌سازی افزایش خشم و نفرت در جامعه و ایجاد تقابل مردم با مردم و بروز آشوب‌های مجدد است». گویا یکی از دوستان این روحانی در شرح ماجرای درمانگاه قرآن و عترت قم به این رسانه خاطر نشان کرده است: «اون طلبه، رفیق ۸ سالگی بنده تا الان هست که رفت‌وآمد خانوادگی هم داریم فقط یک نکته بگم این فیلم کامل نیست. لطفاً وقتی مساله‌ای رو نمی‌دونیم، قضاوت نکنیم. ایثون ۲-۳ مرتبه تذکر لسانی می‌ده و اون زن بی‌حجاب شروع به سلیطه‌بازی می‌کنه و بعد از ۲ دقیقه گوشیش رو نه به قصد عکس بلکه برای اینکه طرف یکم خودش رو درست کنه به بهانه عکس بالا میاره. تمام فحش‌هایی که اون زن می‌ده رو بوق گذاشتن و به سبیلی که خاله اون بچه محکم تو صورت محمد می‌زنه و عمامه‌اش میفته... بنده خودم ازش مصاحبه گرفتم تا کامل شرح بده چه اتفاقاتی افتاده. لطفاً بدون اطلاع کامل از هیچ قضیه‌ای تو زمین دشمن بازی نکنیم چون یکی از همین خائنین مسئولان درمانگاه قرآن و عترت بود که اولین بار فیلم رو به اینترنتشال داد».

واکنش اصلاح‌طلبان

حجت‌الاسلام سیدمحمد غروی، یکی از اعضای جامعه مدرسین حوزه علمیه قم هم معتقد است: «وظیفه امر به معروف و نهی از منکر در یک سطحی مربوط به آحاد و افسراد جامعه است. در سطح بالاتر مربوط به مسئولان نظام، نیروهای انتظامی و امثال آن است و باید در زمانی که گفتار و تذکرات افراد و اشخاص تأثیر نداشته باشد و به حد

بی‌بندوباری یا حدود دیگری راه پیدا کرده به طور ویژه در کنار اولویت‌های دیگر قرار بگیرد».

هرچند بودند کسانی که نگاهی متفاوت به این ماجرا داشتند و سعی داشتند چنین اتفاق‌هایی را ریشه‌یابی کنند. در همین راستا جوادی‌یگانه، جامعه‌شناس معتقد است که خوشبختانه داری قوه قضائیه باعث شد تا ماجرای قم به یک بحران سیاسی تبدیل نشود. او گفت: «بی‌طرفی عدلیه و نظمی در مواردی که جامعه به دو دسته بزرگ تبدیل شده و واگذاری موضوعات اجتماعی به نهادهای اجتماعی، گامی در مسیر ترمیم جامعه آسیب‌دیده است». مسعود پزشکیان، نماینده مردم تبریز در مجلس نیز گفت: «وقتی نمی‌توانیم افراد را هدایت کنیم، بهتر است حرفی نزنیم که بدترش کنیم. در مورد حجاب نیز اگر قانون بنویسیم به سادگی قابل اجرا نیست و اگر هم اجرایی شود برای این نظام مشکل‌آفرین است».

همچنین آیت‌الله سیدمحمدعلی ایازی، عضو مجمع محققین و مدرسین حوزه علمیه قم با بیان اینکه هیچ عالمی تأیید نمی‌کند که ما برای مقابله با بی‌حجابی از افراد عکس بگیریم زیرا عکس، حریم شخصی افراد است، تأکید کرد: «نکته اساسی برای کسانی که دغدغه مساله حجاب دارند این است که شیوه‌هایی که اینها انجام داده‌اند، نتیجه معکوس دارد و حتی برای کسانی که به حجاب رغبت

داشته باشند این کارها ایجاد تفرق می‌کند؛ چه برسد به کسانی که اساساً با فلسفه حجاب آشنایی ندارند».

سخنگوی حزب اعتماد ملی نیز می‌گوید: «حداقل ۳۰ میلیون از زنان جامعه در معرض اتهام «بدحجابی» یا «بی‌حجابی» هستند و اگر مدیران به این موضوع برخورد نشود قطعاً درگیری‌های گسترده اجتماعی را در پی خواهد داشت». به گفته محمدصادق جوادی‌حصار، کفگیر دولت به ته دیگ خورده، یک روز از پتروشیمی‌ها پول برمی‌دارد، روز دیگر از فولاد، روز دیگر سهام مردم را دستکاری و جیب مردم را خالی می‌کنند، روز دیگر اختلاس می‌کنند و حالا هم می‌خواهند ۳ میلیون، ۳ میلیون از مردم جریبه بگیرند.

بنابراین آنچه ایلنا روایت کرده است، محمدجواد آذری جهرمی، وزیر ارتباطات دولت دوازدهم با اشاره به حوادث درمانگاه قم نوشت: «روحانیت شیعه ملجا و پناه مردم بوده نه مخبر و عکاس! بیش از هزار سال با مهر و اخلاق ترویج دین خدا می‌کرده، نه با تهدید! این مقابله با بی‌حجابی است یا تخریب وجهه دین و علمای بزرگوار دین؟ شما که مثلاً از اهداف دشمن آگاهید و مکرراً به آن استناد و اشاره می‌کنید، چرا هر روز بهانه می‌دهید؟»

آیت‌الله مسعودی‌خمینی، عضو جامعه مدرسین حوزه علمیه قم نیز در گفت‌وگو با عصر ایران، تاسف و تأثر خود را از ماجرای برخورد یک معمم در قم با یک خانم ابراز کرد و از مردم خواست، رفتار او را به حساب همه روحانیان نگذارند. او گفت: اسلام با پتمرگ و بنشین مخالف است. همین‌طور مسیح مهاجری در روزنامه جمهوری اسلامی هم نوشت: کاملاً روشن است آن طلبه جوان که خود را موظف به عکسبرداری با تلفن همراه از یک خانم بی‌حجاب دانست اولاً از اولاً از آداب و احکام امر به معروف و نهی از منکر بی‌اطلاع بوده ثانیاً در جمعی تربیت شده که آکنده از تفکر افراطی و دور از منطق و اخلاق دینی است.

تورقوز آباد انبار صنعتی است، نه انبار مواد هسته‌ای

واکنش ایران به گزارش اخیر گروسی، مدیر کل آژانس بین‌المللی انرژی اتمی

گروه بین‌الملل: پس از انتشار گزارش‌های رافائل گروسی، مدیر کل آژانس بین‌المللی انرژی اتمی به شورای حکام، نماینده دائم ایران در سازمان ملل متحد پاسخ وی را داد و اعلام کرد: جمهوری اسلامی همواره به طور کامل به تعهدات خود پایبند بوده و هست. ۱۰ بند از پاسخ مفصل ایران به آژانس انرژی اتمی را در ادامه می‌خوانید:

۱ در بند ۲ این گزارش آمده است: «ارزیابی جامع همه اطلاعات مرتبط با پادمان در دسترس آژانس برای اطمینان از اینکه هیچ نشانه‌ای مبنی بر انحراف مواد هسته‌ای اعلام شده از فعالیت‌های هسته‌ای صلح‌آمیز از تولید یا فرآوری مواد هسته‌ای اعلام نشده در موسسات و مکان‌های اعلام شده خارج از موسسه (LOFS) همچنین نشانه‌ای از مواد و فعالیت‌های هسته‌ای اعلام نشده در یک کشور دارای توافق نامه پادمان جامع وجود ندارد، ضروری است». در مورد این استدلال، ملاحظاتی زیر لازم است مورد توجه قرار گیرد: ارجاع آژانس در پاورقی شماره ۴ از GOV/۲۰۲۴/۸ همانطور که در گزارش سالیانه اجرای پادمان (SIR) منعکس شده برای آن دسته از کشورهایی که موافقت‌نامه پادمان جامع (CSA) و پروتکل الحاقی (AP) را در حال اجرا دارند، قابل اعمال است: «برای اطمینان از اینکه هیچ نشانه‌ای از مواد یا فعالیت‌های هسته‌ای اعلام نشده در کشور وجود ندارد، آژانس باید ارزیابی سازگاری برنامه هسته‌ای اعلام شده کشور با نتایج فعالیت‌های راستی‌آزمایی آژانس تحت موافقت‌نامه‌های پادمانی مربوطه و پروتکل‌های الحاقی را انجام دهد». با توجه به اینکه تعهد ایران فقط محدود به موافقت‌نامه پادمان جامع (CSA) است، اعمال چنین رویکردی در مورد ایران جای نگرانی دارد.

۲ مدیر کل در مناسبت‌های مختلف در گزارش خود با استفاده از الفاظی که بی‌انگیز توضیح عینی، تخصصی و فنی نیست بلکه رویکردی سیاسی دارد، ابراز نظر کرده که باید از آن پرهیز می‌کرد. اشاره مدیر کل به «همکاری ناکافی» به کلی همکاری ایران با آژانس در زمینه‌های مختلف از جمله در بیانیه‌های مشترک را نادیده گرفته است.

۳ در بند ۸ گزارش آمده است «ارزیابی آژانس از فعالیت‌های هسته‌ای اعلام نشده‌ای که توسط ایران در «مربان» انجام شد بدون تغییر باقی می‌ماند»، ارزیابی آژانس نباید براساس اسناد و اطلاعات غیر قابل اعتماد و غیر معتبر باشد. علاوه بر این ارجاع به برخی استدلال‌های قبلی که در نتیجه اطلاعات بعدی تایید و منجر به حل و فصل این موضوع همان طور که در گزارش قبلی مدیر کل (GOV/۲۰۲۳/۲۶) مشخص شده است هیچ ارزش افزوده‌ای ندارد. بنا این جزئیات مربوطه قبلاً در بند ۸ از یادداشت توضیحی INFCIRC/۱۰۹۴ مورخ ۷ ژوئن ۲۰۲۳ منعکس شده است.

۴ در خصوص بند ۹ «ورامین» موارد زیر باید در نظر گرفته شود: همان طور که بارها توسط جمهوری اسلامی ایران توضیح داده شده است، هیچ مکان اعلام نشده‌ای (که اعلام آن) طبق موافقت‌نامه پادمان جامع (CSA) الزامی باشد، وجود نداشته است. ادعای وجود «کارخانه در مقیاس آزمایشی اعلام نشده که بین سال‌های ۱۹۹۹ تا ۲۰۰۳ مورد استفاده قرار می‌گرفته است» فاقد اطلاعات موثق و اسناد معتبر تایید شده بلکه مبتنی بر اسناد جعلی و غلط ارائه شده توسط یک نهاد معلوم الحال است. ارجاع آژانس صرفاً به تصاویر ماهواره‌ای بی‌کیفیت برای ارزیابی اینکه «کانتینرهای خارج شده از ورامین در نهایت به تورقوزآباد منتقل شدند» کافی و صحیح نیست زیرا هزاران کانتینر مشابه در سراسر کشور در حال حرکت هستند. ادعای جابه‌جایی یک کانتینر از مکانی به مکان دیگر نمی‌تواند تنها با تصاویر ماهواره‌ای کم‌کیفیت طرح و پیگیری شود.

۵ در خصوص «تورقوزآباد»، همان طور که قبلاً توضیح داده شد باید بر موارد زیر تاکید شود: ارزیابی آژانس براساس اطلاعات و شواهد معتبر نیست. تورقوزآباد در واقع یک مکان صنعتی است که شامل انواع انبارها و اماکن نگهداری مواد شوینده، مواد شیمیایی، مواد غذایی، پارچه و منسوجات، لاستیک و قطعات خودرو، لوله و اتصالات و برخی ضایعات صنعتی است. این مکان در چنین منطقه‌ای مناسب برای انبار مواد هسته‌ای نیست. محل مورد نظر یک انبار ضایعات صنعتی است که جابه‌جایی کانتینر در آن یک ضرورت لاینفک است. جابه‌جایی کانتینرها از یک مکان صنعتی به مکان دیگر که صرفاً تنها مدرک ادعای آژانس است، نمی‌تواند دلیل محکمی برای هر ادعایی در نظر گرفته شود. بنابراین اتهام جابه‌جایی مواد و تجهیزات هسته‌ای و جهاست ندارد. در تحقیقات مسبوس ما در زمینه سابقه فعالیت‌های انجام شده در این مکان، جمهوری اسلامی ایران منشأ ذرات گزارش شده توسط آژانس را پیدا نکرده است. هیچ‌گونه فعالیت با انبار هسته‌ای در این مکان وجود نداشته است. بنابراین هیچ سرخ فنی در مورد منشأ ذرات گزارش شده، یافت نشده است. با این حال احتمال وجود

چنین ذراتی از طریق خرابکاری را نمی‌توان منتفی دانست. در مورد فرض نادرست آژانس مبنی بر بیرون بردن کانتینرها به شکل دست نخورده از این مکان، اطلاعاتی که اثبات می‌کند، فرض آژانس صحیح نیست قبلاً به آژانس ارائه شده است.

۶ در مورد گزارش، «ذرات مواد هسته‌ای شناسایی شده در ورامین و تورقوزآباد» باید تاکید کرد که: استفاده از عبارت «ذرات مواد هسته‌ای» به جای «ذرات اورانیوم» که در گزارش (GOV/۲۰۲۴/۸) منعکس شده است منجر به تفسیر نادرست می‌شود. صرف وجود چند ذره اورانیوم در یک مکان نباید به عنوان مبنایی برای نتیجه‌گیری آژانس در نظر گرفته شود.

۷ در گزارش آژانس در بخش ۲.۰.۷ آمده است: «ایران در نامه مورخ ۷ فوریه ۲۰۲۴ گزارش‌های حساسی مواد هسته‌ای اصلاح شده مورد نیاز را به آژانس ارائه کرد. براساس این گزارش‌ها، آژانس UCF ناهمخوانی در موازنه مواد هسته‌ای را اصلاح شده (rectified) می‌داند». لازم به ذکر است که: در مورد راستی‌آزمایی موجودی فیزیکی (PIV) در آزمایشگاه جابرابین حیان (JHL) همان طور که در سند GOV/۲۰۱۵/۶۸ مورخ ۲ دسامبر ۲۰۱۵ منعکس شده است، «آژانس در سال ۲۰۱۴ این اطلاعات را مجدداً ارزیابی کرد و برآورد کرد که مقدار اورانیوم طبیعی ذی‌ربط در محدوده عدم قطعیت مرتبط با حساسی مواد هسته‌ای و اندازه‌گیری‌های مربوطه است».

اورانیوم فلزی حاصل از آزمایش‌های تبدیل انجام شده در IRL (-) که توسط موسسه تبدیل اورانیوم، (IRK/UCF-) دریافت شده است از سال ۲۰۰۳ مکرراً توسط بهره‌بردار گزارش و توسط آژانس راستی‌آزمایی شده است که بیانه‌های ۹۰ (الف) و ۹۰ (ب) مربوطه متعاقباً هر سال به شکل رضایت‌بخش منعکس شده است. علاوه بر این، این مواد در طول نگهداری در موسسه (IRL/JHL-) تحت اقدامات کنترلی و نظارتی مستمر C/S آژانس بوده و در زمان انتقال به (IRK/UCF-) همچنان تحت مهر و موم بوده است. علاوه بر این از آنجایی که هیچ‌گونه فعالیت روی این ماده مهر و موم شده انجام نشده است، محتویات آن مسلماً قابل تغییر نیست.

براساس ارزیابی فنی بهره‌بردار این موسسه سنچش U-۲۳۶ در پسمان محلول (روش مورد استفاده آژانس) به دلیل مقدار زیاد عدم قطعیت مربوط به اندازه‌گیری U-۲۳۶ همچین نادیده گرفتن روند فرآیند برای حل کردن پسمان موسوم به کنیف در مخازن بزرگ اقدام دقیقی نبوده و با خطای بزرگ همراه است.

در نامه مورخ ۹ اوت ۲۰۲۳ ایران تاکید شده است که مغایرت مذکور در موسسه IRK به دلیل فرآیند نامنظم بازیابی اورانیوم از پسمان موسوم به «پسمان کنیف» (dirty waste) حاوی انواع عناصر ناشناخته به عنوان ناخالصی ایجاد شده، اساساً از منظر فنی، چنین تفاوت‌هایی در این فرآیند بازیابی قابل پیش‌بینی و اجتناب‌ناپذیر است. علاوه بر این نباید این امر منجر به درخواست تغییر در گزارش‌های حساسی موسسه مبدأ (IRL-) شود.

با این حال طی بحث‌های فنی بین آژانس و ایران در وین در ۸ نوامبر ۲۰۲۳ ارائه‌ای در رابطه با حساسی دقیق IRK- برای حل کردن پسمان کنیف براساس شواهد فنی محکم ارائه شد که به درستی در این گزارش (یعنی GOV/۲۰۲۴/۸) منعکس نشده است. علاوه بر این، جمهوری اسلامی ایران با انجام فعالیت‌های راستی‌آزمایی تکمیلی در UCF در آینده نزدیک به منظور حل این مشکل فنی موافقت کرد. فعالیت‌های راستی‌آزمایی بیشتر آژانس در این رابطه از ۲۱ تا ۲۲ نوامبر ۲۰۲۳ تا ۴ دسامبر ۲۰۲۳ و در ۲۰ دسامبر ۲۰۲۳ انجام شد. در طول انجام این فعالیت‌های پیگیری در IRK- بهره‌بردار جزئیات حساسی را برای بازیابی پسمان کنیف اورانیوم فلزی ارائه داد.

در نامه مورخ ۷ فوریه ۲۰۲۴ ایران، گزارش‌های اصلاح شده

حساسی مواد هسته‌ای مورد نیاز به آژانس ارائه شد. گزارش‌های حساسی مواد هسته‌ای اصلاح شده، نشان می‌دهد که تمام مقدار اعلام شده، اورانیوم موجود در پسمان جامد، ارسال شده از JHL به UCF برای انحلال در UCF دریافت شده است اما مغایرت ذکر شده ناشی از فعالیت‌های بازیابی به دلیل ماهیت فرآیندهای تبدیل است. آژانس در نامه رسمی خود به ایران که موجود است، تایید کرد که ناهمخوانی در میزان اورانیوم موجود در پسمان جامد ارسال شده از JHL به UCF حل و فصل شده است. با این حال برخلاف این نتیجه، در بند ۱۵ GOV/۲۰۲۴/۸ و در پاورقی GOV/۲۰۲۴/۷ از کلمه «اصلاح شده» استفاده شده است که با نامه دریافتی از آژانس در این خصوص مطابقت ندارد. باز هم، آژانس هیچ نشانه‌ای در مورد تغییر از حل و فصل شده به اصلاح شده با توجه به گزارش توزیع شده قبلی (GOV/۲۰۲۴/۷) که متعاقباً بدون اطلاع قبلی اصلاح شده است، ارائه نکرده است.

درحالی که حل و فصل این موضوع در بیانیه ۹۰ (a) اعلام شده است، جمله آخر بند ۲۸ که می‌گوید: «این عنصر جدید مستلزم بررسی بیشتر توسط آژانس است» توجیه نداشته و قابل قبول نیست. علاوه بر این لازم به تاکید است که در جریان گفت‌وگوهای فنی در ۲۹ ژانویه ۲۰۲۴، هر دو طرف توافق کردند که اصلاح گزارش فقط به IRK و بدون هیچ‌گونه اشاره‌ای به IRL محدود شود. براساس این توافق، گزارش‌های اصلاح شده حساسی IRK در اختیار آژانس قرار گرفت که متعاقباً از طریق بیانیه ۹۰ (a) مذکور توسط آژانس تایید شد.

در رابطه با بند ۲۷ گزارش مدیر کل، باید مشخص شود که جناب آقای اسلامی هرگز همکاری را آن طور که در بیانیه مشترک مشخص شده زیر سوال نبرده است. در جلسه ۲۵ سپتامبر ۲۰۲۳ جناب آقای اسلامی گفته بود با توجه به قانون مصوب مجلس شورای اسلامی: «برنامه اقدام راهبردی برای رفع تحریم‌ها و صیانت از منافع ملت ایران»، ایران در اعمال حقوق خود براساس بندهای ۲۶ و ۳۶ برجام، تنها خود را به موافقت‌نامه پادمان جامع متعهد می‌داند و اینکه نباید انتظار داشت درحالی که تحریم‌های یک‌جانبه غیرموجه همچنان ادامه دارد، ایران به طور کامل به تعهدات خود ذیل برجام عمل کند.

۹ در مورد لغو انتصاب بازرسان آژانس، حقایق زیر باید در نظر گرفته شوند: همان طور که در ماده (ii) (a) از (CSA) بین ایران و آژانس (INFCIRC/۲۱۴) به صراحت مشخص شده است، ایران حق حاکمیتی خود را برای مخالفت نسبت به انتصاب بازرسان آژانس نه تنها در زمان پیشنهاد انتصاب بلکه در هر زمان دیگری پس از انتصاب نیز برای خود محفوظ می‌دارد. اعمال این حق به هیچ وجه مستقیم یا غیرمستقیم بر توانایی آژانس برای انجام بازرسی‌های خود در ایران تاثیر نمی‌گذارد. درحالی که جمهوری اسلامی ایران در دو نوبت (اکتبر ۲۰۲۳ و فوریه ۲۰۲۴) انتصاب ۱۴ بازرس پیشنهادی جدید آژانس را پذیرفته اما متأسفانه این موضوع به درستی در گزارش منعکس نشده است. در حال حاضر کلاً تعداد ۱۲۰ بازرس منتصب برای جمهوری اسلامی ایران در اختیار آژانس است. این به وضوح نشان می‌دهد که ایران تمایل دارد، آژانس را قادر سازد تا وظایف خود را با بهره‌مندی از تخصص بازرسان مختلف انجام دهد.

۱۰ باید مجدداً تاکید کرد که تمام مواد و فعالیت‌های هسته‌ای ایران به طور کامل به آژانس اعلام شده و از یک نظام راستی‌آزمایی بسیار قوی عبور کرده است. اگرچه جمهوری اسلامی ایران هیچ تعهدی برای پاسخگویی به سوالات آژانس براساس اسناد ساختگی و غیرمعتبر ندارد، با این حال به صورت داوطلبانه و رویکردی همکاری، ایران تمام اطلاعات لازم، اسناد پشتیبان و دسترسی‌های درخواستی آژانس را ارائه کرده است.

دیدگاه: یادداشت خارجی

سلاح خودمختار

توسعه نامحدود سلاح‌های خودمختار می‌تواند منجر به جنگ‌هایی شود که فراتر از حوزه کنترل انسان هستند

پل اسپچار
نویسنده

سال گذشته شرکت ساکر اوکراین، سازنده پهپادهای نظامی ادعا کرد که یک سلاح کاملاً خودمختار به نام ساکر اسکوت تولید کرده که از هوش مصنوعی برای تصمیم‌گیری در مورد اینکه در میدان نبرد چه کسی را هدف قرار دهد، استفاده می‌کند. این پهپاد به ادعای مقامات اوکراینی حملات خودمختاری را در ابعاد کوچک انجام داده است. هرچند این خبر به صورت مستقل تایید نشده اما فناوری لازم برای تولید چنین سلاح‌هایی قطعاً وجود دارد. این یک گام فنی کوچک اما در عین حال یک گام انسانی، حقوقی و اخلاقی مهم به سمت تولید سلاح‌های تمام خودمختار است که توانایی جست‌وجو و انتخاب اهداف بدون دخالت انسان را دارا هستند. اعزام پهپاد ساکر به میدان نبرد نشان می‌دهد که پنجره نظارت قانونی بر سلاح‌های خودمختار به سرعت در حال بسته شدن است. کشورهای جهان برای یک دهه در حال بحث در مورد نحوه مواجهه با سلاح‌های خودمختار بوده‌اند اما نتوانسته‌اند به اتفاق نظری در مورد مقررات محدود کننده ناظر بر آسیب‌های ناشی از این سلاح‌ها دست یابند. توسعه نامحدود سلاح‌های خودمختار می‌تواند منجر به جنگ‌هایی شود که فراتر از حوزه کنترل انسان هستند و رزمندگان و غیرنظامیان در آن بی‌دفاع‌تر از گذشته‌اند. با عدم تحمیل هرگونه محدودیتی، بشریت به سمت آینده‌ای با حضور جنگ‌افزارهای خطرناک و تحت کنترل ماشین حرکت خواهد کرد. شکل مشخصی که سلاح‌های خودمختار به خود می‌گیرند، بستگی به نیازهای یک درگیری خواهد داشت. در اوکراین، مسکو و کیف از پهپادهای هوایی کوچک برای هدف قرار دادن پرسنل و وسایل نقلیه استفاده کردند. پهپادهای بزرگ‌تر و با ارتفاع پروازی متوسط برای دسترسی عمیق‌تر به خطوط دشمن برای هدف قرار دادن رادارها و تأسیسات طرف مقابل مورد هدف قرار گرفته‌اند. اوکراین حتی از قایق‌های بدون سرنشین برای هدف قرار دادن ناوگان روسیه در دریای سیاه استفاده کرده است. همه این پهپادها، که در حال حاضر از دور کنترل می‌شوند، قابل ارتقا به پهپادهای خودمختار هستند و این امکان ادامه عملیات در صورت مختل شدن ارتباطات مخابراتی را فراهم می‌سازد. جنگ‌های آینده شاهد حضور پهپادهایی خواهد بود که به صورت خودمختار سامانه‌های دفاعی هوایی یا لایچرهای موشک متحرک را هدف قرار می‌دهند. ربات‌های زمینی از همان‌ها هوایی و دریایی خود عقب افتاده‌اند اما جنگ‌های آینده ممکن است شاهد سلاح‌های خودمختاری باشند که توسط ربات‌ها به کار گرفته می‌شوند یا در نقاط ثابتی مستقر می‌گردند. سرعت بالای سلاح‌های خودمختار می‌تواند موجب افزایش سرعت عملیات‌ها شود و روند جنگ‌ها را شتاب ببخشد. این به نوبه خود فشار حتی بیشتری برای حذف انسان‌ها از چرخه‌های تصمیم‌گیری وارد خواهد کرد. تبعات این تغییر و گذار به یک دوره جدید جنگ‌افزارهای تحت کنترل ماشین بسیار عمیق خواهد بود. دانشمندان برجسته حوزه هوش مصنوعی ازجمله استوارت راسل، استاد دانشگاه کالیفرنیا و یان لکان، برنده جایزه تورینگ نسبت به خطرات سلاح‌های خودمختار هشدار داده‌اند. کسرسومی متشکل از بیش از ۲۵۰ سازمان غیردولتی ازجمله غفو بین‌الملل، دیدهبان حقوق بشر و ابتکار زنان برنده نوبل، کمپینی برای متوقف کردن ربات‌های قاتل تشکیل داده و خواهان انعقاد یک معاهده پیشگیرانه و لازم‌الاجرا برای ممنوعیت استفاده از سلاح‌های خودمختار شده‌اند. عامل اصلی این هشدارها و کمپین‌ها این نگرانی است که سلاح‌های خودمختار می‌توانند تلفات غیرنظامیان را در جنگ افزایش دهند. هرچند سلاح‌های خودمختار می‌تواند به شکل قابل‌تصوری از طریق هدف قرار دادن دقیق رزمندگان تلفات غیرنظامی را کاهش دهند اما این سلاح‌ها در دست دولت‌هایی که اهمیت چندانی به تلفات غیرنظامی نمی‌دهند، با می‌خواهند یک جمعیت غیرنظامی را تشبیه کنند، می‌توانند برای ارتکاب جنایات ویرانگر به کار گرفته شوند. انبوهی از سلاح‌های خودمختار می‌تواند برای هدف قرار دادن و کشتن هزار نفر در زمانی واحد به کار گرفته شوند و بمب‌های هوشمند امروزی را ابزارهایی بدوی و ابتدایی جلوه دهند. یکی از شدیدترین ریسک‌ها از تلفیق هوش مصنوعی و خودمختاری با سلاح هسته‌ای ناشی می‌شود. کنترل انسانی بر تسلیحات هسته‌ای می‌تواند به مثابه یک نقطه شروع آسان برای انعقاد توافق بین‌المللی در این زمینه عمل نماید اما مسکو از تمایل خود برای خودمختار کردن عملیات‌های هسته‌ای خود خبر داده است. پهپادهای مجهز به سلاح هسته‌ای می‌توانند در دریا و زمین به گشت‌زنی بپردازند و ریسک بروز تصادمات با از دست دادن کنترل تسلیحات هسته‌ای را افزایش دهند.

منبع: فارن افرز

مسأله‌ها نا آرنت

علی معظمی: مسأله‌ها نا آرنت فردگرایی جهان مدرن نیست؛ تنهایی و متفرد شدن آدمی در فضای اجتماعی شده جهان جدید است؛ «اجتماعی» به همان تعبیری که در کتاب «وضع بشر» در برابر «سیاسی» قرارش می‌دهد. آرنت می‌کوشد در کتاب «وضع بشر» نشان دهد که چگونه اشتغال فراینده آدمی به امر اجتماعی، یعنی روند رو به رشدی که آدم‌ها جامعه را صرفاً از درجه نیاز می‌بینند، ساخت سیاست را منحل می‌کند.

بزرگداشت نظامی

اختتامیه سومین دوره بزرگداشت ملی و بین‌المللی حکیم نظامی با حضور و سخنرانی وزیر ارشاد، رئیس انجمن آثار و مفاخر فرهنگی، سفیر تاجیکستان و جمعی از استادان زبان و ادبیات فارسی و سفیر کشورهای خارجی، یکشنبه ۲۰ اسفند در تالار وحدت تهران برگزار شد. در این مراسم از محمدباقر آقامیری، سعید حمیدیان و یوگی ادواریج از روسیه به‌عنوان استادان نگارگری و نظامی‌پژوهی قدردانی شد.

نازدهای بوکر بین‌المللی

فهرست نامزدهای اولیه جایزه ادبی بوکر بین‌المللی در حالی اعلام شد که نویسندگان اهل آمریکای جنوبی یک‌چهارم از نامزدها را تشکیل می‌دهند. سلوا آلمادا، شاعر آرژانتینی با «رودخانه نیست»، رودریگو بلانکو کالدرون، نویسنده و نژولایی با «همدردی»، ایتمار ویرا جونور، نویسنده برزیلی با «گاوآهن خمیده» و گابریلا وینر، خبرنگار اهل پرو با «کشف‌نشده» از جمله نامزدهای این جایزه ادبی هستند.

دعای روز دوم ماه مبارک رمضان

اللهم قَرِّبْنِي فِيهِ إِلَى مَرْضَاتِكَ / وَجَبِّئِي فِيهِ مِنْ سَخَطِكَ وَتَمَاتِكَ / وَوَقِّفْنِي فِيهِ لِقَاءِ آيَاتِكَ / بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ.
پروردگارا! مرا در این روز به رضا و خوشنودیت نزدیک ساز و از خشم و غضبت دور کن و بر قرائت قرآنت موفق گردان. به حق رحمت ای مهربان‌ترین مهربانان عالم

معارف

مادرشد و اجابت

ماه مبارک رمضان در یک نگاه کلی، ماه رشد و صحنه رشد مؤمنان به درجات بالاتر است. روزه‌داری صرفاً گرسنگی و تشنگی کشیدن نیست، بلکه ابزاری است برای سبکی روح در راه رسیدن به رشد.

شیخ کلینی در «اصول کافی» روایتی را از قول امام محمدباقر (ع) این‌گونه نقل می‌کند: رسول‌الله صلی‌الله علیه و آله در آخرین جمعه از ماه شعبان برای مردم در فضیلت ماه رمضان و لزوم مراقبت از این ماه خطبه خواند و پس از حمد و ثنای الهی فرمود:

أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّهُ قَدْ أَطْلَقَكُمْ شَهْرٌ فِيهِ لَيْلَةٌ خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ شَهْرٍ وَهُوَ شَهْرُ رَمَضَانَ / ای مردم، به راستی که نزدیک است ماهی فرا برسد که در آن، شبی است بهتر از هزار ماه و آن ماه رمضان است.

فَرَضَ اللَّهُ صِيَامَهُ وَجَعَلَ قِيَامَ لَيْلَتِهِ فِيهِ بِتَطَوُّعِ صَلَاةٍ كَتَطَوُّعِ صَلَاةِ سَبْعِينَ لَيْلَةً فِيمَا سِوَاهُ مِنَ الشُّهُورِ / خدا روزه آن را واجب و یک شب نماز مستحب برخاستن در آن را هم چون نماز مستحب ۷۰ شب از ماه‌های دیگر قرار داده است.

وَجَعَلَ لِمَنْ تَطَوَّعَ فِيهِ بِخَصَلَةٍ مِنْ خِصَالِ الْخَيْرِ وَالْأَكْرَمِ كَأَجْرِ مَنْ أَدَّى فَرِيضَتَهُ مِنْ فَرَايِضِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ / و پاداش یک خصلت خیر و نیکوکاری مستحب در آن را هم چون پاداش کسی که واجبی از واجبات خدای سبحان را انجام داده، مقرر فرموده است.

وَمَنْ أَدَّى فِيهِ فَرِيضَتَهُ مِنْ فَرَايِضِ اللَّهِ كَأَنَّ كَمَنْ أَدَّى سَبْعِينَ فَرِيضَةً مِنْ فَرَايِضِ اللَّهِ فِيمَا سِوَاهُ مِنَ الشُّهُورِ / و هر کس یک واجب از واجبات خدا را در آن انجام دهد، هم چون کسی است که ۷۰ فریضه از فرایض خدا را در ماه‌های دیگر انجام داده باشد.

خداوند هم وقتی می‌خواهد از فضای ماه رمضان سخن بگوید، این‌گونه می‌فرماید: «وَإِذَا سَأَلَكَ عِبَادِي عَنِّي فَإِنِّي قَرِيبٌ أُجِيبُ دَعْوَةَ الدَّاعِ إِذَا دَعَانِ فَلْيَسْتَجِيبُوا لِي وَلْيُؤْمِنُوا بِي لَعَلَّهُمْ يَرْشُدُونَ»؛ یعنی «و هرگاه بندگان من از تو درباره من بپرسند، [بگو] من نزدیکم و دعای دعاکننده را به هنگامی که مرا بخواند، اجابت می‌کنم؛ پس [آنان] باید فرمان مرا گردن نهند و به من ایمان آورند، امید که رشد یابند». (بقره ۱۸۶)

امام صادق (ع) فرموده است: قرآن، عهد خدا با خلق است و سزاوار است که هر مسلمان به این عهدنامه نگاه کند و هر روز مقداری (۵۰ آیه) از آن را بخواند. اما آنچه مهم است، صرف تکرار الفاظ نیست بلکه فهم معانی و عمل به امر و نهی و احکام آن است. خواندن با تأمل و تدبیر، قرائتی همراه با عبرت و اعتبار و تلاوتی با اندیشه و استبصار.

ساختار شکنی نیچه

فردریش نیچه؛ زندگی‌نامه‌ای فلسفی تفسیر یک فیلسوف قاره‌ای از منظر یک فیلسوف تحلیلی است

آثار فردریش نیچه، فیلسوف و نظریه‌پرداز آلمانی تأثیر عمیقی بر تاریخ اندیشه مدرن گذاشته و در ایران هم مورد اقبال گسترده قرار گرفته و ترجمه‌های مختلفی از آثارش منتشر شده، با این حال بسیاری معتقدند، عمق اثرگذاری نیچه آن‌طور که شایسته است هنوز در جهان انگلوساکسونی درک نشده و برای فهم درست نیچه باید با بستر اجتماعی زندگی‌اش و مسیر تکامل اندیشه‌اش آشنا بود. جولیان یانگ، فیلسوف مشهور آمریکایی که استاد علوم انسانی دانشگاه ویک فارست و متخصص فلسفه‌های پساکانتی در سنت تحلیلی است در کتاب «فردریش نیچه؛ زندگی‌نامه‌ای فلسفی» تلاش دارد، خواننده را با مسیر تکاملی اندیشه و زندگی فردریش نیچه آشنا کند. نشر نی به‌تازگی این کتاب را با ترجمه محمد دهقانی منتشر کرده است.

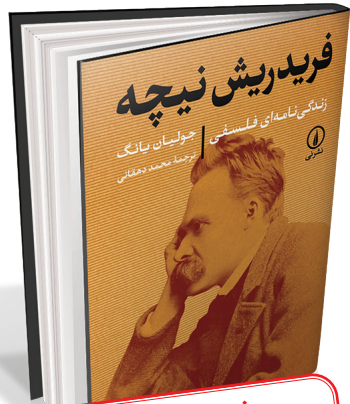
حاصل ۵ سال کار مداوم

دکتر محمد دهقانی که از جمله نویسندگان و مترجمان دقیق و با تئری سلیس است در یادداشت مترجم می‌نویسد، ترجمه‌اش از کتاب یانگ حاصل پنج سال کار مداوم و توأم با غور در جهان فلسفی نیچه و ترجمه‌هایی است که در سده گذشته از آثار او صورت گرفته است. او می‌گوید، در سال‌های جوانی از طریق مطالعه آثار نیکوس کازانتزاکیس با نیچه آشنا و به آثارش علاقه‌مند شده و با خواندن کتاب جولیان یانگ به این نتیجه رسیده که کتاب او بسیاری از تصورات اشتباه در درباره زندگی و تفکر نیچه تصحیح می‌کند و به همین خاطر تصمیم گرفته آن را ترجمه کند.

جولیان یانگ در کتاب «فردریش نیچه؛ زندگی‌نامه‌ای فلسفی» جامع‌ترین بیوگرافی را از زندگی و فلسفه نیچه ارائه کرده است. او در این کتاب از افکار نیچه و تأثیر روزگار و محیط اطراف او بر اندیشه نیچه می‌گوید و به بسیاری از پرسش‌های پیچیده‌ای می‌پردازد که حاصل امتزاج شرح حال نیچه با آثار اوست؛ چرا پسر کشیشی پروتستان به جایی رسید که خود را «دجال» بخواند؟ چرا این پروسی سرسخت از پروس زمان بسمارک بیزار شد؟ چرا این دشمن فمینیسم معاشرت با زنان فمینیست را ترجیح می‌داد؟ یانگ تفکر نیچه را در بافتار روزگار خودش - ظهور میلیتاریسم پروس، یهودستیزی، علم داروینی، جنبش‌های «جوانان» و نهضت‌های رهایی‌بخش و نیز نظریه «مرگ خدا» - می‌گذارد و بر تأثیر قطعی افلاطون و ریشارد واکنر در تلاش نیچه برای اصلاح فرهنگ غربی تأکید می‌کند. از تأثیر ویران‌گری که عشق نافرجام نیچه به لو سالومه بر شخصیت او داشت نیز سخن می‌گوید و می‌کوشد تا بفهمد چرا نیچه در ۴۴ سالگی دیوانه شد. کتاب «فردریش نیچه» جولیان یانگ با کنکاش در دوره کودکی نیچه آغاز می‌شود. هنگامی که او در پروس و در یک خانواده مذهبی معتقد به دنیا آمد. جولیان یانگ در این کتاب نشان می‌دهد چگونه مرگ زود هنگام پدر نیچه و تعهد مادرش به کلیسای مسیحی بعداً منجر به انتقادهای نیچه نسبت به سنت اخلاقی مسیحی شد. پس از این یانگ به بیان زندگی دانشگاهی نیچه می‌پردازد و از تحصیل او در رشته زبان‌شناسی باستانی تا استادی او در دانشگاه بازل در سن ۲۴ سالگی را مورد بررسی قرار می‌دهد. همچنین یانگ به مناقشه‌های دامنه‌دار و جذاب سوء تعبیر حزب ناسیونال سوسیالیسم آلمان از نوشته‌های نیچه و رابطه عجیب و پیچیده نیچه با متفکران و مشاهیر معاصر مانند ریچارد واکنر آهنگ‌ساز و شوپنهاور فیلسوف نیز پرداخته است.

در جست‌وجوی خدا

مواجهه تصادفی نیچه با کتاب «جهان همچون اراده و تصور» آرتور شوپنهاور آغاز راهی بود که او را به سوی اندیشه‌ای تازه درباره معنای زندگی و مسأله رستگاری انسان رهنمون شد. آشنایی و مصاحبت نسبتاً طولانی نیچه با ریشارد واکنر نیز حادثه مهم دیگری بود که در شکل‌گیری فلسفه دوران جوانی او مؤثر افتاد، هر چند نیچه در دوران پختگی اندیشه و فلسفه‌اش از این هر دو مراد و مریب خود (شوپنهاور و واکنر) عبور کرد و به انتقاد از اندیشه‌های آن‌ها پرداخت. آشنایی نیچه با سنت شرق‌شناسی آلمان که در قرن نوزدهم، پیوند استواری با رشته تخصصی‌اش (فیلولوژی / ققه‌الغه) داشت، او را با جهان‌های فکری ادیان و ادبیات شرق آشنا کرد. انتقادهای روزافزون نیچه از مسیحیت و تباهی‌هایی که به‌زعم خود در آن می‌دید، موجب شد که آرمان‌های خود را در ادیان شرقی بجوید. از سر تصادف نبود که مشهورترین کتاب خود را به نام پیامبری

فردریش نیچه
زندگی‌نامه‌ای فلسفی
جولیان یانگ / ترجمه محمد دهقانی
نشر نی / ۸۷۶ صفحه / ۷۸۰ هزار تومان

ایرانی نوشت و نام آن را «چنین گفت زرتشت» نهاد. زرتشتی که ما در آن کتاب می‌بینیم، بسی بیش از آن‌که با روایت‌های خود زرتشتیان هم‌خوانی داشته باشد، در واقع تصویری است از خود نیچه که از غار تیره‌گون مسیحیت به در آمده و به منتقد سرسخت آن بدل شده بود. نیچه چند سال بعد خود را صریحاً «ضدمسیح» یا «دجال» نامید و در کتابی به همین نام به جنگ مسیحیت رفت اما به اعتقاد یانگ ضدیت او با آموزه‌های مسیحی را نمی‌توان به مخالفت او با دین در معنای مطلق دانست و تصویری که نیچه از «فیلسوف‌شاه» یا رهبر معنوی جامعه به دست می‌دهد بسیار شبیه تلقی‌ای است که در تبست از «دالایی‌لاما» وجود دارد. به گفته یانگ، خدا گم‌شده‌ای بود که نیچه طلب می‌کرد و در «حکمت شادان» با آندوه و وحشت از مرگ خدا سخن می‌گوید. یانگ به درستی اشاره می‌کند که انسان مدرن از نظر نیچه باید تاوان سنگینی برای بی‌ایمانی خود بپردازد. به اعتقاد یانگ برخلاف تصور رایج نیچه، دشمن زهد و عرفان هم نیست. او البته با زهد ریاکارانه، آن هم از نوع مسیحی‌اش سخت مخالف بود اما خود در زندگی، سلوکی زاهدانه داشت. به تعبیر یانگ نیچه در واقع تمام عمر در جست‌وجوی خدا بود: «جست‌وجوی خدایی جدید برای بر کردن جایی که بر اثر مرگ خدای قدیم... خالی مانده بود.»

فیلسوف قاره‌ای از چشم فیلسوف تحلیلی

جولیان یانگ، فیلسوفی تحلیلی مشرب است اما نیچه جزو فلاسفه قاره‌ای محسوب می‌شود که تحلیلی‌ها سال‌ها تمایلی به او نشان نمی‌دادند و به همین دلیل نیچه در جهان انگلیسی‌زبان بسیار کم‌رنگ بود. یانگ، تحلیلی می‌نویسد و می‌اندیشد و وقتی درباره هایدگر، نیچه و شوپنهاور می‌نویسد، طوری آن‌ها را محل بحث قرار می‌دهد که مخاطب احساس می‌کند آن‌ها با یکی از مسائل مبتلا به امروز درگیر هستند. به تعبیری، او اندیشه‌ها را معاصر می‌کند. هر آنچه درباره نیچه می‌خواهید بدانید، در کتاب جولیان یانگ می‌توانید بیابید؛ از زندگی عجیب‌وغریب نیچه تا خاطرات او که یانگ آن‌ها را با حوصله‌ای مثال‌زدنی بررسی کرده است. برای نمونه درباره یک مهمانی که نیچه در آن حضور داشته است، چهار نفر خاطره نوشته‌اند که همگی هم مهم هستند. یانگ به هر چهار خاطره سر زده و از آن‌ها به مناسبت در متن استفاده کرده و آن‌ها را دستمایه‌ای برای فهم زندگی نیچه کرده است. درباره زندگی خصوصی و عمومی نیچه هر چه بخواهید در این کتاب هست و هر چه درباره اندیشه‌های فلسفی او نیز بخواهید، موجود است. او کتاب‌ها و نوشته‌های نیچه را یک به یک مرور می‌کند و این مرور مجزا از بخش زندگی‌نامه‌ای است؛ به‌نحوی که می‌توان این مرورها را جداگانه نیز خواند. کانون اصلی کتاب جولیان یانگ بررسی منشأ و محتوای ایده‌های اصلی نیچه مانند «اراده به قدرت»، «ابر انسان» و «بازگشت جاودان» است. یانگ این نظریات را در چارچوب نقد اخلاق سنتی مسیحی و نقد ارزش‌های عامه مردم و از طرف دیگر ضرورت بازپروری اخلاق مبتنی بر نه دین مسیحی، بلکه انسان فردی طرح می‌کند. در آخر نیز یانگ به تفحص در باب میراث نیچه می‌پردازد و تأثیرات کم و بیش او بر فلسفه‌های زندگی، مباحث معاصر اخلاق، سیاست، اگرستانسیالیسم و پست‌مدرنیسم را شرح می‌دهد.

دیدگاه: یادداشت نمایش

اقلیم میکروتاتر
وروایتی مستند از جنگ

درباره نمایش دوپست‌وهشتادمین شب سال

نیلوفر ثانی
منتقد

تا ۲۵ اسفند در سالن سایه مجموعه تئاتر شهر، کاری از مرجان پورغلامحسین که از جمله هنرمندان تئاتری است که به طور تخصصی با بهره از تکنیک میکروتاتر، نمایش‌های خود را اجرا می‌کند با موضوعی مرتبط با جنگ بر صحنه است. نمایش «دوپست‌وهشتادمین شب سال» درباره رزمندگان جوان اصفهانی است که در عملیاتی به عنوان غواص شرکت دارد اما عملیات لورفته و تعداد بسیار زیادی از گردان‌های مشارکت‌کننده در این عملیات، اسیر یا شهید می‌شوند.

نمایش در دو بخش، یکی با بهره از تکنیک میکروتاتر با لوکیشن‌های متعدد و بر پایه ۱۲ ساعت آخری است که رزمندگان جوان درباره خودش، هم‌زمانش، جبهه و عملیات پیش‌رو صحبت می‌کند و بخش دیگر، مرجان پورغلامحسین که خود اجراگر آن است، نامه‌هایی را از جوان رزمندگی می‌خواند که برای خواهر کوچک‌تر خود فرستاده و حاوی اطلاعات بیشتری از فضای عاطفی و خانوادگی و شخصی جوان و فضای جبهه و جنگ است.

میکروتاتر تکنیکی در اجرای نمایش است که با استفاده از ماکت‌ها و طراحی مکان‌ها و کاراکترها در اشل‌های کوچک و مینیاتوری که توسط عروسک‌گردان‌ها اجرا شده و با بهره از دوربین و پخش تصویر بر پرده، ارائه می‌شود. میکروتاتر در گروه تئاترهای عروسکی قرار دارد اما هنرمندان معدودی به این تجربه پرداخته یا آن را ادامه می‌دهند هرچند همین فرم اجرا می‌تواند، خلایق و جذابیت‌های بسیاری برای علاقه‌مندان به تئاتر داشته باشد.

این بار مرجان پورغلامحسین از چندین ماکت مینیاتوری که هر کدام نماینده قسمتی از شهر و خانه و جبهه و جنگ است و دو دوربین و پرده بزرگی که تصویر بر آن پخش می‌شوند، اجرایی پیچیده‌تر و کامل‌تری را ارائه می‌دهد. هر چند در کلیت، موضوع نمایش چیز تازه‌ای نیست و بسیار درباره جنگ و اتفاقات آن و افرادی که به نوعی درگیر آن بودند، گفته و ساخته شده است. شاید جدا از تجربه منحصر میکروتاتر، ویژگی ارزشمند دیگری که در متن و اجرا شاهدش هستیم، زاویه دیدی انسانی‌تر به جوانانی است که به عزم دفاع از خاک وطن به جنگ رفتند و در عملیاتی که خبر لو رفتن آن توسط دشمن تایید شده بود، باز هم فرمان انجام آن صادر شده و تلفات بسیاری سنگین انسانی از آن بر جای ماند.

«دوپست‌وهشتادمین شب سال» با داستانی ساده، روان و سراسر است هر چند به موضوعی درباره جنگ و مصائب آن پرداخته که پیش‌تر بارها دستمایه آثار صحنه‌ای و نمایشی قرار گرفته است اما تلاش دارد به بخش انسانی و عاطفی با زاویه دیدی دیگر بپردازد و نیروی قوی عشق به خانواده و زندگی را در آنانی که برای دفاع از وطن به جنگ رفته‌اند بیش از هر عنصر دیگری برجسته کند.

در گفت‌وگویی کوتاه با مرجان غلامحسین، اشاره می‌کند که تمام داستان و وقایع آن واقعی و بر پایه خاطرات، مصاحبه‌ها و نامه‌های برجای مانده از کسانی است که به عنوان رزمندگان در جنگ شرکت داشتند. تلاش او برای اشتراک تجربه‌های دیگر با بهره از تکنیک میکروتاتر با تماشاگران به نوعی رویکرد مستندی از یکی از مهم‌ترین رخدادهای معاصر ایران است تا بلکه امروز بتواند برای نسل‌های جوان‌تر، محلی برای آشنایی و درک واقعی‌تری از آن فراهم کند.

والی زاده از بیمارستان مرخص شد

منوچهر والی زاده، دوبلور با سابقه از بیمارستان مرخص شد و گفت: خدا را شکر امروز مرخص شدم و حالم خیلی بهتر است. درگیری کرونا خفیف شد که حدود ۱۰ روز طولی کشید. این دوبلور با بعد از چند روز استراحت دوباره برای دوبله فیلم‌های نوروزی خواهد رفت و تاکید کرد: آخرین فیلم شاهرخ‌خان را دوبله کردیم، چند فیلم دیگر هم برای نوروز است که قرار است به پخش برسند.

استقبال از تلماسه ۲ در چین

«تلماسه ۲» با فروش سه روزه ۱۹/۹ میلیون دلاری در اولین آخر هفته اکرانش در سینماهای چین با اقبال روبه‌رو شد و با اندکی فاصله از درام چنانی «خوک، مار و کیوتو» در جایگاه دوم فروش قرار گرفت. در حالی که بسیاری از فیلم‌های هالیوودی در ۳ سال اخیر در چین با مشکل مواجه شده‌اند اما اکنون به نظر می‌رسد «تلماسه ۲» از این وضعیت به سلامت بیرون آمده است.

کیت وینسلت دیکتاتور شد

با پخش نخستین قسمت سریال «رژیم» به کارگردانی استفن فریز از شبکه اچ‌بی‌او، کیت وینسلت در نقش یک دیکتاتور خودشیفته دیده شد. نویسنده و تهیه‌کننده اجرایی سریال «رژیم» که ابتدا «کاخ» نام داشت، ویل ترسیسی است و داستان یک سال زندگی در یک کاخ حکومتی مدرن و اروپایی را تصویر می‌کند. هیو گرات، ماتیاس شوتنارتز، گیوم گالین و نامزد اسکار آندریا رابینو دیگر بازیگران «رژیم» هستند.

تصویر تکامل انسان

نگاهی به فیلم بیچارگان اثر یورگن لانتیموس

محمد تقی زاده
منتقد

جدیدترین اثر یورگن لانتیموس به عنوان یکی از عجیب‌ترین و دیوانه‌ترین فیلمسازان زنده دنیا یک اثر اقتباسی است که از نمایش در فستیوال کن با ماندن اما توانست جایزه شیر طلایی ونیز را تصاحب کند و امیدهای زیادی در بخش‌های مختلف از گرم، فیلمبرداری، تدوین و طراحی لباس تا جایزه‌های اصلی بهترین فیلم، کارگردانی و بازیگری در اسکار ۲۰۲۴ دارد. فیلمی که با بازخوردهای مختلفی در میان سینمادوستان مواجه شده است. بیچارگان، داستان زن جوان بارداری است که خودکشی می‌کند و دکتری که با پیوند زدن مغز نوزاد به او، باعث احیا و نجاتش از مرگ می‌شود. فیلم که در فضایی کم‌دیابور دارد و حال‌وهوای انتزاعی را تداعی می‌کند، مسیر بزرگ شدن دوباره این زن است. زنی که از نظر فیزیکی بالغ و کامل است اما از نظر ذهنی همانند یک نوزاد در حال تکامل است.

بیراه نیست اگر اثر جدید لانتیموس را فیلمی فلسفی در به تصویر کشیدن مسیر انسانیت بنامیم. مسیری شگفت‌انگیز، بی‌محایا و به غایت آزادانه و تجربه‌گرایانه که بلا با بازی درخشان اما استون می‌پیماید تا از نوزادی و زوال عقل به شعور و انسانیت برسد. مسیر گذر بلا مسیری جالبی است و او از هیچ تجربه‌ای برای گذر کردن نمی‌هراسد و هیچ یک از اطرافیان او نیز قادر به تجربه‌گرایی بلا نمی‌شوند. در حقیقت روحیه جسور و انتخاب‌گر بلا اجازه دخالت و جلوگیری و پرهیز را به اطرافیان نمی‌دهد تا شعور و شخصیت بلا در انتهای فیلم، زاده یک مسیر انتخاب‌گرایانه، تجربی و آزاد باشد که به نظر می‌رسد از انسان معاصر دریغ شده است.

مساله فیلم بیچارگان همین موضوع انسان معاصر است. انسانی که از یک سو گرفتار شهوت و حیوانیت است و از سوی دیگر محدودیت‌ها و احاطه کرده و اجازه تجربه کردن به او نمی‌دهد. بلا در فیلم لانتیموس یک انسان کنش‌گر و البته تابوشکن است که عدم تکامل مغزی‌اش باعث بروز رفتارهای نابالغ و در عین حال خالص از او می‌شود. از این‌رو شاهد این هستیم که بلا همه آن چیزی که از او منع شده را امتحان می‌کند و در نهایت و با تجربه همه بدی‌ها و خوبی‌ها به بلوغ می‌رسد. داستان بلا مسیر راه‌های پیموده شده و تجربیات شخصی یک انسان نابالغ و تبدیل آن به یک انسان راضی و بالغ است. این مسیر تجربه‌گری بلا، محل اصلی تامل و موتور حرکت فیلم لانتیموس است که به نظر می‌رسد زمان زیادی را نیز به خود اختصاص می‌دهد.

بیچارگان فیلمی مضمون‌گراست که مقولات مختلف اومانستی و جامعه‌شناسانه و روانشناسانه را مورد اشاره قرار می‌دهد. در فیلم مضامین مختلفی از آزادی، اسارات، یأس، گناه، ظلم، تفکر، شهوت، اخلاق، علم، آفرینش، خدا، تولد، انسان، حیوانات و فلسفه و منطق مورد اشاره قرار می‌گیرد و فیلم با دراماتیزه کردن این مفاهیم در قابل داستان دختری که مسیر بلوغ را می‌پیماید و خودش تجربه شعور و انسانیت را می‌فهمد، این مضامین را به تصویر درمی‌آورد.

فیلم در مسیر این مضمون‌گرایی از نمادهایی استفاده می‌کند که به نحوی که شخصیت‌های اصلی این داستان را می‌توان نماد یکی از مضامین فیلم دانست: گادوین با بازی ویلیام دفو نماد علم، خانواده، پدر و حتی خدا در فیلم است و در بخش‌های مختلف فیلم این مفاهیم را تداعی می‌کند. دانکن با بازی مارک رافالو نماد شهوت و مخالفت عقل‌گرایی است به گونه‌ای که چند بار کتاب را از دست بلا می‌گیرد و به درون اقیانوس پرتاب می‌کند. هری، مرد سیاهپوست فیلم نماد منطق و حتی یوچ‌گرایی است و معتقد

تجربه‌اندوزی. از نظر لانتیموس، عقل به مثابه چراغی است که مسیر حرکت انسان را مشخص می‌کند و در صورت وجود انتخاب آزادانه می‌تواند به تکامل و شعور و شخصیت برسد. در شکل ظاهری، بیچارگان فیلم خوش‌آب‌ورنگ و جذابی است که از دو بخش رنگی و سیاه و سفید تشکیل شده است. تمامی دوران نابالغی بلا در خانه با فضای سیاه و سفید ترسیم شده و در مقابل ورود او به لیسبون به عنوان شروع تجربه‌گرایی و بلوغ جسمی‌اش با رنگ و لعاب فراوان ترسیم شده است. کنتراست‌های رنگی و فضای پرزرق‌وبرق فیلم در بخش رنگی کنایه‌ای به جهان رنگارنگ انسان معاصر است، حال این زیبایی بصری را با تصویر کلیشه‌ای که از شهرهایی مانند لیسبون، پاریس و لندن در فیلم مشاهده شده، مقایسه کنید که به طور کامل در تضاد و تقابل است. لانتیموس حتی در جغرافیای فیلم خود نیز از ساختار شکنی دست نکشیده و تمامی آنچه ذهن تماشاگر از این جغرافیاها در نظر داشته را به طور کامل برهم زده و فضایی جدید خلق کرده است.

یکی از چالش‌های مخالفان فیلم با بیچارگان، اغراق و بزرگ‌نمایی و فضای مصنوعی و اگرچه آن عنوان شده به گونه‌ای که مثلاً ادعا می‌شود چطور بلایی که سواد خواندن و نوشتن ندارد، شروع به کتاب خواندن می‌کند و به طور کلی مسیر تغییر و تحول کاراکتر نیز فیلم آنچنان که باید و شاید منطقی و قابل درک نیست. ناگفته پیداست که فیلم در فضایی متفاوت و عجیب می‌گذرد و قرار نیست همه اتفاقات فیلم بر پایه رئالیسم صورت گیرد. در این فضای نمایشی مهم مضامین انتخاب شده، پرداخت آن توسط فیلمساز و دریافت آن از سوی تماشاگر است که به نظر می‌رسد، موفقیت‌های زیادی در این زمینه برای لانتیموس به دست آمده است.

اجرای بازیگران از نقاط بسیار حائز اهمیت فیلم بیچارگان است به طوری که همه بازیگران فیلم نقش‌آفرینی قدرتمند و باورپذیری ارائه دادند. بدون شک این مهم علاوه بر قدرت بازیگردانی و کارگردانی لانتیموس به فیلم‌نامه بیچارگان نیز مربوط بود تا جایی که همه کاراکترها با جزئیات ترسیم شده و در ارتباط با یکدیگر تعریف و تبیین می‌شوند. به نظر می‌رسد، اسکار بازیگری اما واتسون کمترین توجهی است که باید به این حجم از نقش‌آفرینی او شود و با وجود بازیگران و رقابتی خوبی چون لیلی گلاستون و ژاندر هولر اما واتسون انتخاب شایسته‌تری به نظر می‌رسد.

است، تغییری در انسان رخ نمی‌دهد و امید و آینده را سیاه می‌پیند، همین رویکرد باعث پس زدن هری از سوی بلا به عنوان یکی از پارت‌هایش می‌شود. مارتا، پرزین نشسته در کشتی که اولین بار به بلا، کتاب را معرفی می‌کند و کتاب خواندن را می‌آموزد، نماد فلسفه و دانش اندوختن است، آلفی شوهر اول بلا نماد ظلم، قدرت و حاکمیتی است که همه چیز را با زور می‌خواهد و دیگر کاراکترهایی که هر یک در مسیر تکامل بلا نقشی تعیین‌کننده و با اهمیت ایفا می‌کنند.

اهمیت علم در سینمای لانتیموس جای تامل و بحث دارد اما فرق رویکرد علمی لانتیموس با فیلمسازی چون نولان که فیزیک به عنوان ظهوری از علم در فیلم‌هایش بسیار مورد توجه و برجسته است در نحوه پرداخت سینمایی این دو فیلمساز است. نولان نگاهی کاملاً فیزیکی و خشک به علم و فلسفه دارد، در حالی که لانتیموس سعی دارد، پرداخت دراماتی‌تر و جذاب‌تری از علم ارائه دهد به نحوی که فیلم آخر لانتیموس به نظر همراه‌کننده‌تر و سرگرم‌کننده‌تر از فیلم او پنجاهمیر آخرین اثر نولان است. شاید دولل لانتیموس و نولان در مراسم اسکار، پایان این دو تقابل در سال ۲۰۲۳ سینمای جهان باشد که به واقع سال درخشانی برای سینمادوستان و سینماگران دنیا بود.

لانتیموس در فیلم بیچارگان که کامل‌ترین اثر سینمایی اوست، جهانی را خلق می‌کند که از اجزای مختلف فرمی و محتوایی تشکیل شده است و همه چیز فیلم از رنگ و لعاب ظاهری تا مضمون و محتوای درونی آن در تکامل و تایید یکدیگر عمل می‌کنند. موسیقی فیلم همانند کنش شخصیت اصلی آن دیوانه‌وار است و قاب‌بندی و فیلمبرداری همانند دیگر اجزای آن عجیب و غیرمنتظره به نظر می‌رسد تا دیوانه‌واری و اعجاب از مهم‌ترین ویژگی‌های فیلم جدید لانتیموس باشد که همه چیز آن در راستای این عدم تعادل و توازن و تفاوت و تمایز قرار گرفته است. اما در همه این بی‌تعادلی اجزا، یک نخ تسبیح وجود دارد و آن دیوانه‌کنندگی و تجربه‌گرایی است که تم اصلی و بسیار مهم فیلم بیچارگان است. مغز در فیلم بیچارگان از اهمیت زیادی برخوردار است و در تقابل کامل با جسم قرار می‌گیرد. از نظر خالق بیچارگان، جسم بدون مغز، کالبدی بی‌جان و بی‌استفاده است که توسط کاراکتر اصلی فیلم شقه‌شقه و تکه‌تکه می‌شود و عملاً بی‌ارزش و بی‌استفاده است. در مقابل، ذهن و قوت تعقل است که به انسان تشخص و انسانیت می‌دهد. مسیر ادیسه‌وار تبدیل بلای ابتدای فیلم به بلای انتهای فیلم با دو چیز قابل تشریح است: تکامل عقل

دیدگاه: تحلیل اقتصادی

فراز و فرود ملت‌ها

ملت‌ها چگونه به اوج می‌رسند و چگونه سقوط می‌کنند؟

جعفر خیرخواهان

منیر اولسون در سال ۱۹۳۳ در گراند فورکس داکوتای شمالی متولد شد. والدین او کشاورزانی مهاجر از نروژ بودند. طی این دوران، سرمایه‌گذاری‌های عمومی دولت در موسسات آموزشی از قبیل دانشگاه داکوتای شمالی در گراند فورکس و کالج کشاورزی داکوتای شمالی (محل تحصیلات کارشناسی اولسون) امکان تحرک اجتماعی را برای همگان فراهم می‌آورد.

دستاورد‌های دانشگاهی درخشان اولسون و هیجان جوشانش نسبت به اندیشه‌های نو، او را از گمنامی داکوتای شمالی بیرون کشید. اولسون برنده بورس تحصیلی معروف روز برای ادامه تحصیل در دانشگاه آکسفورد شد، در ۱۹۶۳ دکترای اقتصادش را از هاروارد گرفت و در دانشگاه پرینستون استادیار شد. چهار سال بعد او به معاونت و دست‌اندرکار وزیر سلامت، آموزش و رفاه آمریکا رسید. او در سال ۱۹۶۷ نخستین شاهکارش کتاب «منطق کنش جمعی» را منتشر کرد. در ۱۸ سال بین انتشار کتاب‌های «منطق کنش جمعی» و «فراز و فرود ملت‌ها» اولسون به دانشگاه مریلند نقل مکان کرد و به شخصیتی مهم در میان اقتصاددانان بدل شد. سرانجام اولسون در فوریه ۱۹۹۸ پس از بنیان نهادن رویکردی نو در اقتصاد سیاسی درگذشت.

اینک پس از ۴۰ سال از نگارش کتاب «فراز و فرود ملت‌ها»، این اثر مهم منیر اولسون به زبان فارسی برگردانده شده است. محمد فاضلی و جعفر خیرخواهان، مترجمان این کتاب هستند و انتشارات روزنه آن را عرضه کرده است.

منیر اولسون را بیش از اینکه یک اقتصاددان بدانیم باید دانشمند اجتماعی نامید، کسی که با تلفیق علوم اقتصادی، سیاسی و جامعه‌شناسی و بهره‌گیری گسترده از دانش تاریخ تلاش کرد تا شناخت و فهم ما را از ریشه‌ها و علل مشکلات اصلی جوامع بشری بهتر و واقعی‌تر کند. مهم‌ترین میراث و اثر فکری اولسون در این زمینه کتاب «فراز و فرود ملت‌ها» رشد اقتصادی، تورم رکودی و تصلب اجتماعی است که علت‌العلل مشکلات جوامع بشری و انگشت اتهام را متوجه شکل‌گیری و نقش‌آفرینی «گروه‌های منافع خاص» می‌کند و آثار و تبعات منفی آنها بر رشد اقتصادی و نابرابری جوامع را به خوبی نشان می‌دهد.

طبق مطالعات تاریخی تطبیقی که اولسون درون برخی کشورها و در مقاطع زمانی گوناگون انجام داد، هنگامی که کشوری برای مدتی رونق و شکوفایی اقتصادی پیدا می‌کند و به ثبات و عمر بیشتری می‌رسد، اصطلاحاً چرخه اولسون شروع می‌شود، به طوری که خواندناخواه تعداد گروه‌های منافع خاص افزایش می‌یابد که هر چه بیشتر به سمت منافع محدود و تنگ‌نظرانه صنفی و بانندی و جناحی میل می‌کنند و باعث کاهش بویایی، نوآوری و بهره‌وری اقتصادی می‌شوند. این گروه‌ها در نهایت امر بسترساز افول و سقوط کشورها خواهند شد. به عبارت دیگر، تکثیر و ازدیاد چنین گروه‌هایی که به تباری و توطن‌چینی علیه منافع عمومی و ایجاد کنترل و تشکیل انحصارات از طریق لابی‌گری و دخالت و اعمال نفوذ در مجامع سیاست‌گذاری و مراکز مقررات‌گذاری می‌پردازند تا در خدمت منافع گروهی و صنفی حقیرانه‌شان درآیند باعث اخلاص و انحراف در اهداف عمومی و خیر جمعی شده و به فلج نهادی ارگان‌های حکومتی و سازمان‌های دولتی و تصلب اجتماعی و انشقاق و تفرق سیاسی می‌انجامند.

از آنجایی که این گروه‌ها دارای قدرت نسبی بیشتری هستند و موفقیت‌هایی که به‌تدریج در کنش جمعی کسب می‌کنند مانع هرگونه حرکت اصلاحی می‌شوند و نقش انگل‌ها و زالوهای را پیدا می‌کنند که شیره جان اقتصاد را می‌مکند. در واقع آنها در بالاترین سطوح حکومت‌داری، قواعد بازی حکمرانی را از حالت عادلانه و منصفانه، یعنی بازی برد-برد به سمت بازی حاصل جمع صفر و سپس منفی تغییر می‌دهند. البته که در هر جامعه گروه‌های منافع عام و دامن‌گستر هم وجود دارند و می‌توانند شکل بگیرند اما طبق تحلیل اولسون، افسوس که اکثریت این گروه‌ها، حتی در صورت وجود، معمولاً در حالت نهفته و خفته بسر می‌برند و بسیار کم پیش می‌آید که از قوه به فعل درآیند.

در رابطه با جامعه ایران می‌توان ادعا کرد بخش زیادی از کاهش رشد اقتصادی کشور طی دهه گذشته و سال‌های آتی، حاصل و دست‌پخت تزیاید و قدرت‌یابی چنین گروه‌های منافع خاصی بوده است و خواهد بود که مانع توزیع عادلانه پست‌ها و مناصب سیاسی و فرصت‌ها و موهبت‌های اقتصادی می‌شوند و همچون بختک گلوی اقتصاد، سیاست، اجتماع و فرهنگ ایران را می‌فشارند و تنفس و تحرک را از بازیگران و گروه‌های رشدافزا و در خدمت رفاه عمومی سلب می‌کنند.

۲۹

درصد

افت ارزش مبادلات

دیروز ارزش معاملات خرد همانطور که انتظار می‌رفت کم‌فروتر از دوشنبه بود و با حدود ۲۹ درصد افت در کانال ۴ هزار و ۴۰۸ هزار میلیارد تومان ثبت شد اما شاخص کل بورس توانست با ۱۹۲۱ واحد ارتفاع در کانال ۲ میلیون و ۱۶۳ هزار واحد تثبیت شود و وضعیت بهتری را نسبت به شاخص همسوزن که ۰/۲۶ درصد منفی بود، ثبت کند. دیروز حدود ۶ میلیارد تومان تومان سرمایه از بورس خارج شد.

۵۹

هزار تومان

کانال دلار

بازار دلار به شرایط ثبات نسبی بازگشته است. نوسان نرخ این ارز در بازه نیمه دوم کانال ۵۹ هزار تومانی محدود شده است. تحلیلگران معتقدند که عوامل مختلفی بر ایستادگی روند افزایشی بازار موثر است. تمام روند تخصیص ارز مسافرتی، فروکش کردن موج نخست انتظارات تورمی نسبت به انتخابات سال آینده کشور آمریکا در کنار سیگنال‌های مقامات وزارت خارجه مبنی بر آمادگی ایران برای مذاکره را می‌توان از جمله این دلایل دانست.

۹

مدل

خودرو برای واردات

ثبت‌نام خودروهای وارداتی از ۲۲ اسفند با عرضه ۹ مدل آغاز شده و در این دوره تنها متقاضیان مرحله اول امکان ثبت نام دارند. عملاً قرار نیست ثبت‌نام جدیدی انجام شود و هدف این است که متقاضیان قبلی اقدام به انتخاب خودرو کنند. در این مرحله، ۹ مدل خودرو عرضه شده که هفت مدل دارای قیمت قطعی در مبادی ورودی هستند و قیمت دو مدل دیگر علی‌الحساب است.

باتلاق سرخ

چرا واگذاری سهام پرسپولیس به سازمان تامین اجتماعی خطاست؟

سعید خوش‌بین

خبرنگار سازندگی

یکی از دیالوگ‌های سریال معروف «خانه به دوش» شهرتی فراتر از سریال پیدا کرده و به محاوره ایرانیان راه یافته است. در یکی از صحنه‌های سریال، پدر (با بازی حمید لولایی) با تعجب به فرزندش (با بازی علی صادقی) نگاه می‌کند. پسر که ظاهراً حواسش جای دیگری است با قاشق، خورشید قیمة را در ظرف ماست می‌ریزد و پدر به تکرار از او سوال می‌کند «چرا قیمة‌هارو می‌ریزی تو ماست؟»

حالا حکایت واگذاری سهام باشگاه پرسپولیس به سازمان تامین اجتماعی، حکایت همین دیالوگ معروف است؛ انگار یکی قیمة‌ها را در ماست ریخته است. از طنز گذشته، چرا این کار خطاست و چه عواقبی دارد؟

باشگاه پرسپولیس، نماد یک بنگاه زیان‌ده است که جریان مالی آن از شفافیت برخوردار نیست. کسی نمی‌داند بازیکن‌ها به چه قیمتی و با چه دستمزدی به این باشگاه پیوسته‌اند.

ماهیت قراردادهای یک باشگاه فوتبال به شکلی است که امکان شفاف و دقیق شدن آن کمتر است. در قراردادهای باشگاه با بازیکنان یا مربیان، چون قیمت بازاری دقیقی برای یک بازیکن یا مربی وجود ندارد این امکان هست که مدیران دولتی باشگاه، سهم مناسبی در حاشیه آن کسب کنند. در قراردادهای اسپانسر و تبلیغاتی نیز همین موضوع وجود دارد و حتی در سمت اجرای قرارداد نیز می‌تواند ابهام داشته باشد که در چه ابعدی و در چه فضاهای تبلیغاتی مربوط به باشگاه انجام شود. در قراردادهای مربوط به تهیه خدمات مختلف از لباس تا اجاره محل و تهیه بلیت هواپیما نیز امکان کسب رانت هست. تجربه قراردادهای سال‌های اخیر باشگاه‌های دولتی و تیم ملی ایران با مربیان و بازیکنان خارجی به خوبی این موضوع را نشان داده است.

باشگاه‌های فوتبال در ایران کلکسیونری از فساد، تبانی، آلودگی و تباهی هستند. انواع و اقسام جرایم مالی و حقوقی در این باشگاه‌ها به وقوع می‌پیوندد و هیچ نظارتی بر کار آنها صورت نمی‌گیرد. فدراسیون فوتبال چشم بر فساد باشگاه‌ها می‌بندد و نهادهای ناظر هم به دلیل فراگیری فوتبال، ترجیح می‌دهند از کنار جرایم باشگاه‌ها بگذرند. سازمان تامین اجتماعی هم سازمان پاک و شفاف نیست اما هرچه هست، این سازمان ماموریت اجتماعی دارد و میلیون‌ها بازنشسته و کارگر و کارمند با نگرانی تحولات این سازمان را دنبال می‌کنند.

در چنین شرایطی، باشگاه پرسپولیس به‌عنوان باتلاق سرمایه و تقدینگی را به زور به صندوق‌های بازنشستگی ناتراز تحمیل کرده‌اند. این درحالی است که سازمان تامین اجتماعی همین ماه یک میلیون تومان از مستمیری بازنشستگان کسر کرده و به زور سهام پتروشیمی امیرکبیر را برایشان خریده است. در چنین شرایطی واگذاری باشگاه پرحاشیه و غیرشفاف پرسپولیس به سازمان تامین اجتماعی، هزینه‌های غیرضروری برای این سازمان ایجاد می‌کند. چرا باید باریک باشگاه زیان‌ده روی دوش سازمانی قرار گیرد که ماموریت اجتماعی دارد؟ اگر این کار یک ترفند برای فریب فیفاست که هیچ اگر نیست، دولت چگونه حاضر به این واگذاری شده است؟ آیا هیچ مطالعه‌ای پشت این کار وجود دارد؟

وضعیت نگران‌کننده صندوق‌های بازنشستگی

صندوق‌های بازنشستگی نهادهای مالی هستند که افراد بخشی از درآمد خود را در زمانی که قادر به کار هستند در آن سرمایه‌گذاری می‌کنند تا از منافع آن در هنگام پیری و از

کارافتادگی بهره‌مند شوند. به عبارت دیگر، یکی از نقش‌های مهم صندوق‌های بازنشستگی انتقال منابع افراد از دوران جوانی به دوران پیری است. اما صندوق‌های بازنشستگی در کشور ما نه تنها سودده نیستند، بلکه قادر نیستند حتی مطالبات فعلی خود را برآورده کنند و برای جبران کسری خود نیازمند دریافت کمک از دولت هستند. عوامل مختلفی در پدیدار شدن وضعیت فعلی موثر است که به صورت کلی می‌توان آن را به دو دسته عوامل موثر بر مطالبات و عوامل موثر بر درآمدهای صندوق‌های بازنشستگی دسته‌بندی کرد. عملکرد صحیح صندوق وابسته به تراز بودن مطالبات و درآمد آن است اما کاهش درآمدها و افزایش مطالبات سبب بروز ناترازی‌های جدی در صندوق‌های بازنشستگی شده است.

در دو دهه اخیر اقدامات زیادی از سوی دولت در جهت افزایش بار مالی بر صندوق‌های بازنشستگی انجام شده است. عمده این اقدامات در راستای وضع قوانین سهل‌گیرانه‌تر برای

بازنشسته شدن افراد بوده که به سبب جلب نظرات مردمی و کسب حمایت از سوی سیاستمدار انجام شده است. از جمله این اقدامات می‌توان به قانون بازنشستگی پیش از موعد در سال ۱۳۸۶ اشاره کرد. طبق این قانون کارمندان دولت با ۲۵ سال سابقه می‌توانستند بدون شرط سنی بازنشسته شوند. در اثر این قانون بیش از ۲۰۰ هزار نفر در سال‌های ۸۶ تا ۸۹ بازنشسته شده‌اند که این امر بیش از ۲۵۰۰ هزار میلیارد تومان برای صندوق‌ها بار مالی ایجاد کرد. اگرچه این قانون برای بازه سه ساله تصویب شده بود اما در سال ۸۹ از سوی مجلس شورای اسلامی تمدید شد.

چنین اقداماتی باعث شده که سن موثر بازنشستگی به حدود ۵۳ سال در صندوق‌های کشوری و تامین اجتماعی برسد. با در نظر گرفتن شاخص امید به زندگی در ایران که ۷۵ سال است، صندوق‌ها باید به طور میانگین حدود ۲۳ سال به یک فرد پرداختی داشته باشند که بعضاً این عدد از میزان سال‌های بیمه‌پردازی یک فرد نیز می‌تواند بیشتر باشد. علاوه بر کاهش سن بازنشستگی، قطع کردن ارتباط میان حق بیمه پرداختی و دریافتی بازنشستگی نیز از جمله مواردی بود که فشار زیادی به صندوق‌های بازنشستگی وارد کرد. مدافعان اصلاحات پارامتریک می‌گویند؛ در کنار کاهش فساد و تلاش برای بهبود حکمرانی در بخش مدیریت و ذخایر سرمایه‌گذاری صندوق‌های بازنشستگی باید اصلاحات پارامتریک هم در دستور کار قرار بگیرد. یکی از این اصلاحات افزایش سن بازنشستگی، اصلاح

و تصحیح محاسبه حقوق و مستمیری دوره بازنشستگی و مواردی از این دست است.

اما به عقیده مخالفان؛ نتیجه نظام‌های تامین اجتماعی عمومی که به‌طور سنتی از سوی دولت با مشارکت اجباری ارائه می‌شوند به‌ویژه نظام تامین اجتماعی ایران، استثمار بیمه‌شدگان است. این نظام‌ها به منظور پایداری مالی به تدریج به استثمار بیشتر بیمه‌شدگان روی آورده و تضادهای درونی بروز خواهد کرد که دیگر برای بیمه‌شدگان قابل تحمل نخواهد بود. از سوی دیگر، چارچوب نظام بودجه‌ریزی در ایران به‌گونه‌ای است که منابع و مصارف صندوق‌های بازنشستگی به‌عنوان نهادهای عمومی غیردولتی در بودجه کل کشور منعکس نمی‌شود؛ اما دولت‌ها از ابتدای تشکیل نظام بیمه‌های اجتماعی در ایران به دلیل نوع رابطه با صندوق‌های بازنشستگی همواره با آنها دارای روابط مالی بوده‌اند. نتیجه این ارتباط متقابل میان دولت و سازمان تامین اجتماعی، انباشت بدهی دولت به این سازمان بوده است.

ریشه بدهی‌های دولت به این سازمان را باید در اعطای یارانه‌های بیمه‌ای جست‌وجو کرد. مطابق ماده ۲۷ قانون تامین اجتماعی دولت باید سه درصد از حق بیمه‌بیمه‌شدگان را به صندوق‌های بازنشستگی پرداخت کند. علاوه بر این در مواردی دولت با اهدافی اجتماعی نسبت به اعطای یارانه‌های بیمه‌ای برای نمونه به بنگاه‌های نوپا اقدام می‌کند. در مسیر دوم، دولت گاه برای جبران کسری بودجه خود به استقراض از منابع صندوق‌های بازنشستگی دست می‌زند. در کشور ما ۱۸ صندوق بازنشستگی وجود دارد که با معیارهای موجود تقریباً تمامی آنها ورشکسته محسوب شده و برخی همانند صندوق بازنشستگی «وزارت اطلاعات»، «فولاد»، «نیروهای مسلح» و «صندوق بازنشستگی کشوری» برای پرداخت مستمیری‌های خود به دولت وابسته هستند. چنانچه بخواهیم سنگینی بار صندوق‌های بازنشستگی بر بودجه دولت را توصیف کنیم باید به سهم صندوق‌ها در بودجه‌های سالانه بپردازیم. براساس داده‌های پایگاه اطلاع‌رسانی دولت، بدهی دولت به صندوق‌های بازنشستگی در سال ۱۳۹۲، ۶۸ هزار میلیارد تومان بوده و در سال ۱۴۰۰ به حدود ۴۴۸ هزار میلیارد تومان رسیده است. تخمین زده می‌شود که میزان اعتبار مورد نیاز برای صندوق‌های بازنشستگی در لایحه بودجه ۱۴۰۳ بین ۳۵۰ تا ۴۰۰ هزار میلیارد تومان باشد که به بیش از یک‌چهارم منابع بودجه بالغ می‌شود. دولت در حالی باید این بار سنگین را به دوش بکشد که خود با کسری بودجه روبه‌رو بوده و در سال‌های اخیر، منابع مورد نیاز هزینه‌های بودجه را از مسیرهای تورم‌زا تامین کرده است. برای اینکه با ابعاد این بحران بیشتر آشنا شویم، یادآوری اظهار نظر مدیرکل وقت بیمه‌های اجتماعی وزارت کار که گفته بود، «به زودی مجبور خواهیم شد، کیش، قشم و خوزستان را بفروشیم تا بتوانیم حقوق بازنشستگان را بدهیم» جالب توجه است. اگرچه این سخنان با واکنش‌های شدید و تکذیب‌های تند و تیز همراه شد اما به هر حال در دل خود به این واقعیت تلخ اشاره دارد که ناترازی‌های صندوق‌های بازنشستگی در آینده نزدیک به یک معضل پیچیده اقتصادی، اجتماعی تبدیل می‌شود. به صدا درآمدن زنگ بحران ناترازی ساختاری صندوق‌های بازنشستگی در کنار روند افزایش سن جمعیت زنگ بحرانی، دولت را ناچار کرده است با در پیش گرفتن اصلاحات موسوم به «پارامتریک» که افزایش سن بازنشستگی، افزایش سال‌های مینا و کاهش نرخ تعلق‌پذیری، مهم‌ترین گزینه‌های آن را تشکیل می‌دهد، بخشی از ناترازی‌های موجود را اصلاح کند. با این حال اقتصاددانان معتقدند، عمق ناترازی پیش‌بینی شده با این راهکارها بر نمی‌شود و نیاز مبرمی به اصلاحات ساختاری در صندوق‌های بازنشستگی وجود دارد.

سازندگی: روزنامه سیاسی و اجتماعی • صاحب امتیاز: حزب کارگزاران سازندگی ایران • مدیرمسئول: سیدفاضل موسوی • سردبیر: اکبر منتجبی
زیرنظر شورای سیاست‌گذاری: سیدحسین مرعشی (رئیس)، محمد عظیمیانفر، محمد قوچانی، علی هاشمی، سیدعلیرضا سیاسی‌راد، امیراقتاعی
مدیرهنری: رضا دولت‌زاده • عکس: رضا معطریان • ویراستار: سعیده آری‌نفر • حروف‌چین: مجتبی دیدگر • نشانی: تهران، پاسداران، نگارستان پنجم، پلاک ۸، تلفن: ۲۲۸۴۱۲۶۲ • چاپ: امید نشر ایرانیان: ۹-۸۸۵۳۷۱۶۸ • توزیع: نشر گستر امروز: ۶۱۹۳۳۰۰۰

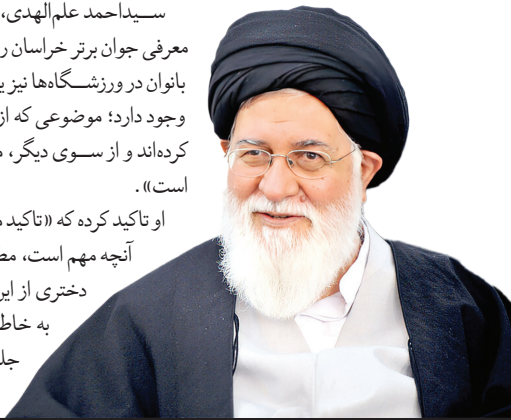
حوزه

عقب‌نشینی علم‌الهدی؟

درباره تغییر عجیب موضع امام جمعه مشهد که پیش از این مخالف سرسخت حضور زنان در ورزشگاه‌ها بود

«مسئله حضور بانوان در ورزشگاه‌ها، مسأله بدون راه‌حلی نیست»، گفته است که «موضوع اصلی درباره لحظاتی است که هیجانانگیز ورزشی بر ورزشگاه غالب شود و اینجاست که می‌گویم مبدا اتفاقی بیفتد که کرامت زن و جایگاه مقدس او را دچار خدشه کند». وی همچنین خاطرنشان کرده که جریان فرهنگی معارض مورد توجه دشمن که مبتنی بر مفاسد، فحشا و امور سوء اخلاقی است، در سایه ترک ورزش ترویج پیدا می‌کند. امام جمعه مشهد همچنین دست ندادن دختران قهرمان این سرزمین با نامحرم در مراسم اهدای مدال یا سجده قهرمانان دیگر در پیشگاه پروردگار را نه‌فقط یک واکنش ساده که «نشانه از منشا و فرهنگ مورد توجه و الگوی نوجوان و جوان»، خوانده است.

سیداحمد علم‌الهدی، نماینده ولی فقیه در خراسان رضوی در آیین معرفی جوان برتر خراسان رضوی در مشهد گفته است که «مسئله حضور بانوان در ورزشگاه‌ها نیز یکی از اموری است که اکنون در عرصه ورزش وجود دارد؛ موضوعی که از یک طرف مجامع جهانی بر آن توجه و تأکید کرده‌اند و از سوی دیگر، مطالبه فراگیری در میان بانوان جامعه نیز شده است». او تأکید کرده که «تأکید مجامع جهانی برای ما هیچ اهمیتی ندارد فقط آنچه مهم است، مطالبه بانوان جامعه خودمان است تا مبدا زن و دختری از این سرزمین پاک در دلش احساس کند فقط به خاطر تفاوت جنسیتی از ورود او به ورزشگاه‌ها جلوگیری می‌شود». علم‌الهدی با بیان اینکه

کارنامه: خاطرات هاشمی ۱۳۷۹

اصلاحات در بحران ۲۴۴

ادامه شنبه ۱۵ بهمن

عدم تقاضای مجلس و شورای نگهبان

شب، آقای [علی] لاریجانی، [رئیس سازمان صداوسیما] اطلاع داد که مجلس و شورای نگهبان در چند مورد به تقاضای نرسیده‌اند و قرار شده، لایحه بودجه به مجمع [تشخیص مصلحت نظام] بیايد. خواست که در رسیدگی به بودجه تسریع شود. برای اولین بار، لایحه بودجه به مجمع ارجاع می‌شود. امروز، مذاکرات مجلس، داغ و تشویش‌ناک بوده است.

روابط ترکیه و فرانسه به خاطر به رسمیت شناخته شدن قتل عام ارمنه در زمان دولت عثمانی تیره شده؛ در پارلمان فرانسه و در انگلیس هم مسأله مطرح است. در بنگلادش امروز اعتصاب عمومی در شهر داکا برای مخالفت با حکم دیوان عالی کشور در مورد فتوا بوده است.

یکشنبه ۱۶ بهمن

اختلاف کمیسیون تلفیق مجلس با شورای نگهبان

مدیران عقیدتی سیاسی ارتش آمدند. آقای [سیدمحمود] علوی‌لامردی، [رئیس عقیدتی سیاسی ارتش] گزارش داد و من درباره اهمیت نیروهای مسلح و ارتش و وظایف عقیدتی سیاسی در پرورش ایمان نیروها و معرفی بیشتر نقش ارتش صحبت کردم. ۴۰۰ دوره از کتاب‌های من را درخواست داشتند. گفتیم به تدریج بدهند. آقایان [مقصود] نعیمی و [محمد] نورقربانی، مسئولان نشر تاریخ و فرهنگ که کتاب‌های کودکان را تهیه می‌کنند، آمدند و درخواست خرید کتاب‌ها از سوی ارگان‌ها را دارند.

هیأت‌ریسه کمیسیون تلفیق مجلس آمدند. درباره موارد اختلاف با شورای نگهبان توضیحات دادند و خواستار تسریع در رسیدگی در مجمع [تشخیص مصلحت نظام] شدند. موضوع مهم‌شان، مخالفت شورا با استقراض از خارج و استانی شدن بعضی از اعتبارات است. آقای علی لاریجانی، [رئیس سازمان صداوسیما] آمد. پیشنهاد داشت که مجمع از حق خودش استفاده کند و بعضی از اشکالات بودجه را رفع کند. عصر، آقای [محمد] جعفری لنگرودی، [رئیس دفتر تبلیغات اسلامی قم] آمد. گله شدید از دفتر رهبری دارد؛ به خاطر دخالت زیاد در امور دفتر تبلیغات قم و گزارش‌های نادرست و منفی وزارت اطلاعات و گفت، می‌خواهد کنار برود.

آقای دکتر رمضان [عبدالله شلج]، رهبر [= دبیرکل سازمان] جهاد اسلامی فلسطین و همکارانش آمدند. تحلیلی درباره انتفاضه ارایه دادند و گفتند به احتمال قوی [آریل] شارون، [رهبر حزب لیکود] در اسرائیل پیروز و روند صلح متوقف می‌شود و سرانجام شارون هم نمی‌تواند دور دوم رأی بیاورد و به بن‌بست می‌رسند. درخواست داشتند که جمهوری اسلامی، عنایت بیشتر به [سازمان] جهاد اسلامی داشته باشد و گفتند که آنها صریحاً از سیاست ایران حمایت می‌کنند ولی حماس حاضر نیست حمایت کند و به همین جهت کشورهای عربی با جهاد خوب نیستند و به حماس کمک می‌کنند. آقای [مهدی] کروی، [رئیس مجلس] تلفنی خواست که مجمع [تشخیص مصلحت نظام] در بررسی بودجه تسریع کند. شب با اعضای کابینه با خانواده‌ها، میهمان [آقای حسین کمالی]، وزیر کار [و امور اجتماعی] بودیم.

دوشنبه ۱۷ بهمن

دیدار با سفیر الجزایر

آقای عبدالقادر حجاز [سفیر الجزایر] آمد. در جواب سؤال من از وضع امروز و پیش‌بینی آینده و علل حوادث خونین حدود یک ساعت حرف زد و سوابق مبارزاتی و اسلامی و خدمات جبهه آزادی‌بخش الجزایر را گفت و از عمل احزاب نهضت اسلامی به خصوص آقایان [عباس] مدنی و [علی] بلحاج، [رئیس و معاون جبهه نجات اسلامی] انتقاد کرد.

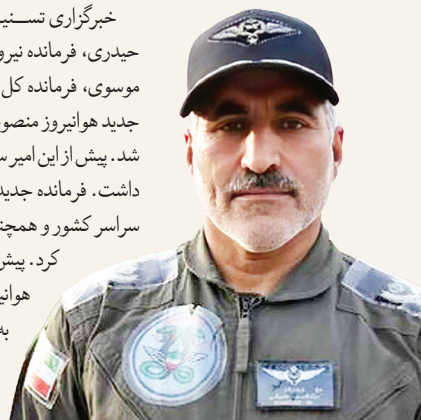
ارتش

فرمانده جدید

امیر خاموشی با حکم فرمانده کل ارتش به عنوان فرمانده جدید هوانیروز منصوب شد

و ساخت انواع دوربین‌های پرواز در شب، تولید انواع موشک‌های حیدر و شفق و ارتقا برد موشک‌ها دست یافت. هوانیروز ارتش جمهوری اسلامی ایران (سرواژه هوابیامی نیروی زمینی) از زیرمجموعه‌های نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی ایران است که وظیفه جابه‌جایی و پشتیبانی نیروهای زمینی ارتش را برعهده دارد. هوانیروز در سال ۱۳۴۱ تأسیس شد و هم‌اکنون دارای ۷ پایگاه رزمی در شهرهای مختلف کشور است. یک ماه پیش از این نسخه ارتقایافته و جدید موشک هواپایه ضدزره «شفق» و دوربین هواپایه «یوسف» هوانیروز ارتش رونمایی شد. سامانه موشکی هواپایه ضدزره جدید بومی «شفق» که با افزایش بُرد عملیاتی و ارتقای هدف‌گیری اهداف دشمن تا شعاع ۲۰ کیلومتر، با امکان دقت و نقطه‌زنی بالا، قابلیت استفاده در انواع راهبردهای تاکتیکی و عملیاتی جنگ‌های آینده را دارد.

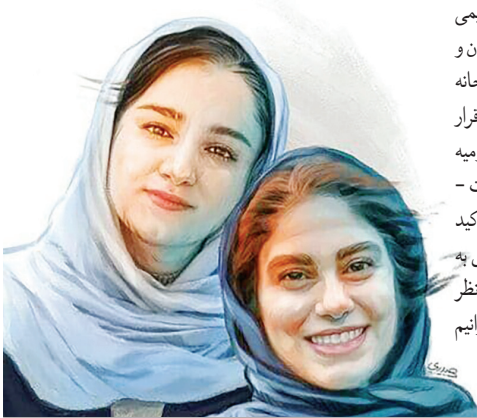
خبرگزاری تسنیم گزارش داده است که با پیشنهاد امیر سرتیپ کیومرث حیدری، فرمانده نیروی زمینی و با تصویب امیر سرلشکر سیدعبدالرحیم موسوی، فرمانده کل ارتش، امیر سرتیپ دوم قاسم خاموشی به‌عنوان فرمانده جدید هوانیروز منصوب و در آیینی با حضور مسئولان در ستاد هوانیروز معرفی شد. پیش از این امیر سرتیپ یوسف قربانی، فرماندهی هوانیروز ارتش را برعهده داشت. فرمانده جدید هوانیروز پیش از این در پایگاه‌های مختلف هوانیروز در سراسر کشور و همچنین مدتی به‌عنوان جانشین فرمانده هوانیروز انجام وظیفه کرد. پیش از این امیر سرتیپ خلبان یوسف قربانی، فرمانده نیروی هوانیروز ارتش بود. وی از سال ۱۳۹۵ تا اسفند سال ۱۴۰۲ به‌عنوان فرمانده هوانیروز مشغول به خدمت بود. در دوران امیر قربانی هوانیروز به دستاوردهایی ازجمله طراحی

جامعه

راننده تنها مقصر شد!

تبرئه تمام مدیران متهم سازمان محیط زیست و ستاد احیای دریاچه ارومیه در پرونده واژگونی اتوبوس خبرنگاران محیط زیست

سیحان نجف‌قلیان، وکیل اولیای دم مرحوم مهشاد کریمی و ریحانه یاسینی به خبرگزاری ایسنا گفته است که براساس رأی صادر شده، تمام مدیران متهم سازمان محیط زیست و ستاد احیای دریاچه ارومیه در پرونده واژگونی اتوبوس خبرنگاران محیط زیست تبرئه شدند و تنها راننده به‌عنوان مجرم شناخته شد. نجف‌قلیان همچنین گفته است که «اعتراض ما به صدور قرار منع تعقیب برای مسئولان ستاد احیای دریاچه ارومیه ازجمله فرهاد سرخوش -مدیر استانی ستاد احیای دریاچه ارومیه- رد شد علاوه بر آن مهرا نظری سلطان‌آبادی -مدیرکل سابق حفاظت محیط زیست استان آذربایجان غربی- و مختار خانی - رئیس اداره محیط زیست شهرستان ارومیه - مجرم شناخته نشدند». وی درباره حکم صادر شده برای راننده اتوبوس خبرنگاران محیط

زیست گفت: راننده محکوم به پرداخت دیه مرحوم مهشاد کریمی - خبرنگار ایسنا و ریحانه یاسینی - خبرنگار ایرنا، دیه مجروحان و تحمل ۶ ماه حبس شد. وکیل اولیای دم مرحوم مهشاد کریمی و ریحانه یاسینی همچنین خاطرنشان کرده است که براساس رأی صادر شده قرار شد پرونده «ح. ع. ح.» از مسئولان استانی ستاد احیای دریاچه ارومیه - (م. ا. ح.) - از مدیران وقت سازمان حفاظت محیط زیست - که نقش اساسی آنان در وقوع واژگونی اتوبوس خبرنگاران مورد تأکید شکات است برای اظهارنظر به دادسرا ارجاع شود. مهلت اعتراض به این حکم ۲۰ روز است و حتماً اعتراض خواهیم کرد و دادگاه تجدیدنظر استان آذربایجان غربی به آن رسیدگی خواهد کرد. البته ما فقط می‌توانیم به حکم صادر شده برای نظری و خانی اعتراض کنیم.

آگهی مناقصه عمومی یک مرحله‌ای همزمان با ارزیابی کیفی یک نوبته

شناسه آگهی ۱۶۸۳۱۱۸

سازمان پارک‌های فضای سبز شهرداری قزوین در نظر دارد بر اساس مجوز شورای اسلامی شهر قزوین به شماره ۲۲/۱۴۰۲/۴۶۲۲ مورخ ۱۴۰۲/۰۸/۱۰ نسبت به برگزاری و انتخاب برنده مناقصه طبق شرایط و اسناد تنظیمی اقدام نماید.

موضوع: مناقصه عمومی خرید و اجرای تأسیسات برقی و روشنایی پیاده راه حذف‌فصل میدان اول تا سوم کوثر (بلوار رزمندگان)

ردیف	شماره نیاز ثبت شده در سامانه	بر آورد اولیه (ریال)	مبلغ تضمین شرکت در مناقصه (ریال)
۱	۲۰۰۲۹۳۹۲۹۰۰۰۰۷	۳۳,۱۰۰,۲۰۰,۰۰۰	۱,۶۵۵,۱۰۰,۰۰۰

زمان انتشار آگهی/ارسال به صفحه عمومی: از ساعت ۸ صبح روز چهارشنبه مورخ ۱۴۰۲/۱۲/۲۳ می‌باشد.

مهلت دریافت اسناد از سامانه: تا تاریخ ۱۴۰۳/۰۱/۰۹ ساعت ۱۸ می‌باشد.

مهلت ارائه پیشنهاد قیمت: تا تاریخ ۱۴۰۳/۰۱/۲۶ ساعت ۱۳ خواهد بود. (آخرین مهلت ارسال محتویات پاکت الف به دبیرخانه سازمان نیز تا همین تاریخ و ساعت خواهد بود.)

زمان بازگشایی اسناد مناقصه: ساعت ۹ روز دوشنبه مورخ ۱۴۰۳/۰۱/۲۷ در محل دفتر مدیریت سازمان خواهد بود.

آدرس: قزوین، خیابان بوعلی سینا، تقاطع نواب(راه‌نمایی و رانندگی)، سازمان پارک‌های فضای سبز شهرداری قزوین

کد پستی: ۳۴۱۳۹-۴۳۱۹۷ تلفن: ۰۲۸-۳۳۲۲۷۰۰۶

هزینه چاپ آگهی روزنامه بر عهده برنده مناقصه خواهد بود.

سازمان پارک‌ها و فضای سبز شهرداری قزوین